

Leasú 99

Dragoş Pîslaru

thar ceann an Choiste um Fhostaíocht agus um Ghnóthaí Sóisialta

Tuarascáil

A9-0003/2024

Lucia Ďuriš Nicholsonová

An Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach a bhunú do dhaoine faoi mhíchumas

(COM(2023)0512 – C9-0328/2023 – 2023/0311(COD))

Togra le haghaidh treorach

—

LEASUITHE Ó PHARLAIMINT NA hEORPA*

ar an togra ón gCoimisiún

TREOIR (AE) 2024/...

Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

an ...

lena mbunaítear an Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 53(1), Airteagail 62 agus 91 agus Airteagal 21(2) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

* Leasuithe: tá téacs nua nó téacs atá curtha in ionad téacs eile aibhsithe le cló trom iodálach, agus tá téacs atá scriosta léirithe leis an tsiombail **■** .

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa¹,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún²,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach³,

¹ IO C, C/2024/1595, 5.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1595/oj>

² IO C , , lch. .

³ Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an ... (nár foilsíodh fós san Iris Oifigiúil) agus cinneadh ón gComhairle an

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Tá an tAontas **■** fothaithe ar luachanna dhínit an duine, na saoirse, **an chomhionannais** agus urramú chearta an duine agus **tú** sé tiomanta don idirdhealú a chomhrac, lena n-áirítear ar fhorais mhíchumais, mar a leagtar amach sa Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE), sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), sa Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh ('an Chairt') **agus i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas⁴ (UNCRPD).**
- (2) Luaitear in Airteagal 26 den Chairt go n-aithníonn agus go n-urramaíonn an tAontas an ceart atá ag daoine faoi mhíchumas chun leas a bhaint as bearta atá ceaptha chun a neamhspleáchas, a lánpháirtiú sóisialta agus gairmiúil agus a rannpháirtíocht i saol an phobail a áirithiú.
- (3) Tá an ceart bunúsach ag gach saoránach den Aontas gluaiseacht agus cónaí faoi shaoirse ar chríoch na mBallstát, faoi réir na dteorainneacha agus na gcoinníollacha a leagtar síos in CAE agus CFAE agus leis na bearta arna nglacadh chun éifeacht a thabhairt dóibh. **Aithnítear in Airteagal 18 de UNCRPD freisin cearta daoine faoi mhíchumas, inter alia, chun saoirse gluaiseachta agus an tsaoirse chun a n-áit chónaithe a roghnú ar bhonn comhionann le daoine eile.**

⁴ **IO L 23, 27.1.2010, lch. 37.**

- (4) De réir Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, tá sé i gceist go mbeidh saoránacht an Aontais ina stádas bunúsach do náisiúnaigh na mBallstát agus an ceart chun gluaiseacht agus cónaí ar chríoch na mBallstát á fheidhmiú acu, rud a chuirfidh ar a gcumas dóibh siúd a mbíonn sa chás céanna leas a bhaint as an gcóir chéanna sa dlí, laistigh de raon feidhme *ratione materiae* CFAE, gan beann ar a náisiúntacht, faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear go sainráite.
- (5) Tá an tAontas ina Pháirtí in **UNCRPD** agus tá sé faoi cheangal ag a fhorálacha ar cuid dhílis iad de dhlíchóras an Aontais go feadh a inniúlachtaí. Tá na Ballstáit uile ina bPáirtithe in UNCRPD agus tá siad faoi cheangal aige go feadh a n-inniúlachtaí. ***Cé go bhfuil UNCRPD sínithe agus daingnithe ag an Aontas agus ag na Ballstáit uile, is gá dul chun cinn a dhéanamh maidir le comhionannas do dhaoine faoi mhíchumas ar leibhéal an Aontais agus sna Ballstáit uile araon.***

- (6) *Aithnítear faoi UNCRPD go n-áirítear ar dhaoine faoi mhíchumas daoine a bhfuil lagú fadtéarmach coirp, meabhrach, intleachtúil nó céadfach orthu a bhféadfadh cóir idirdhealaitheach a bheith mar thoradh orthu nuair a bhíonn orthu dul i ngleic le bacainní éagsúla comhshaoil, riaracháin, teicneolaíochta agus sochaíocha. **Dá bhrí sin**, is é is cuspóir do UNCRPD teachtadh iomlán agus cothrom chearta uile an duine agus shaoirsí bunúsacha na ndaoine uile faoi mhíchumas a chur chun cinn, a chosaint agus a áirithiú **gan idirdhealú d'aon chineál**, agus meas ar a ndínit bhunúsach, **neamhspleáchas an duine aonair, lena n-áirítear an tsaoirse chun a roghanna féin a dhéanamh, agus neamhspleáchas daoine** a chur chun cinn, agus ar an dóigh sin a rannpháirtíocht agus cuimsiú iomlán agus éifeachtach sa tsochaí ar bhonn comhionann le daoine eile a áirithiú. Aithnítear le UNCRPD freisin an tábhacht a bhaineann le **hurraim a thabhairt d'éagsúlacht daoine faoi mhíchumas le go nglactar leo mar chuid den éagsúlacht dhaonna agus den chine daonna agus leis an ngá atá le bearta iomchuí a dhéanamh chun comhionannas deiseanna agus inrochtaineacht do dhaoine faoi mhíchumas a áirithiú. **Luaitear in UNCRPD go bhfuil mná agus cailíní faoi mhíchumas faoi réir ilchineálacha idirdhealaithe, agus foráiltear ann go ndéanfaidh na Stáit is Páirtithe bearta chun a áirithiú go mbeidh cearta uile an duine agus saoirsí bunúsacha á dteachtadh go hiomlán agus go cothrom acu. Aithnítear ann freisin na dálaí deacra a bhíonn roimh dhaoine faoi mhíchumas atá faoi réir cineálacha iomadúla nó géaraithe idirdhealaithe ar bhonn cine, datha, gnéis, teanga, reiligiúin, tuairimí polaitiúla nó tuairimí eile, bunús náisiúnta, eitneach, dúchasach nó sóisialta, maoine, breithe, aoise nó stádais eile.*****

- (7) Foráiltear i gColún Eorpach na gCearta Sóisialta⁵, a d'fhógair Parlaimint na hEorpa, an Chomhairle, agus an Coimisiún go comhpháirteach in Göteborg an 17 Samhain 2017 ('an Colún'), i bprionsabal 3, go bhfuil an ceart ag gach duine, gan beann ar mhíchumas, i measc nithe eile, chun córa comhionainne agus chun deiseanna comhionanna maidir le **fostaíocht, cosaint shóisialta, oideachas, agus rochtain ar earraí agus seirbhísí atá ar fáil don phobal agus go gcothófar comhionannas deiseanna na ngrúpaí faoi ghannionadaíocht**. Ina theannta sin, aithnítear sa Cholún, i bprionsabal 17, go bhfuil an ceart ag daoine faoi mhíchumas chun **tacaíocht ioncaim a fháil lena n-áirithítear go mbeidh saol le dínit acu**, ceart chun seirbhísí lena gcuirtear ar a gcumas dóibh páirt a ghlacadh sa tsochaí **agus ceart chun timpeallacht oibre atá oiriúnaithe dá riachtanais**.
- (8) **Tá sé beartaithe leis an Straitéis maidir le Cearta Daoine faoi Mhíchumas 2021-2030, a glacadh le teachtaireacht ón gCoimisiún an 3 Márta 2021, dul i ngleic leis na dúshlán éagsúla a bhíonn roimh dhaoine faoi mhíchumas agus dul chun cinn a dhéanamh sna réimsí uile de UNCRPD, ar leibhéal an Aontais agus ar an leibhéal náisiúnta araon.**
- (9) Is é is aidhm do Threoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁶ feabhas a chur ar rochtain ar tháirgí agus ar sheirbhísí áirithe trí dheireadh a chur leis na bacainní a eascraíonn ó cheanglais inrochtaineachta éagsúla sna Ballstáit agus iad a chosc, agus ar an dóigh sin cuidiú le hinfhaighteacht táirgí agus seirbhísí inrochtana ar an margadh inmheánach a mhéadú, lena n-áirítear rochtain ar shuíomhanna gréasáin agus ar sheirbhís atá bunaithe ar ghléasanna móibíleacha de chuid seirbhísí poiblí áirithe, agus chun feabhas a chur ar inrochtaineacht na faisnéise ábhartha. ■ Ina theannta sin, is é is aidhm do Threoir (AE) 2016/2102 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷ feabhas a

⁵ IO C 428, 13.12.2017, lch. 10.

⁶ Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí (IO L 151, 7.6.2019, lch. 70).

⁷ Treoir (AE) 2016/2102 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Deireadh Fómhair 2016 maidir le hinrochtaineacht shuíomhanna gréasáin agus fheidhmchlár móibíleach chomhlachtaí na hearnála poiblí (IO L 327, 2.12.2016, lch. 1).

chur ar inrochtaineacht na suíomhanna gréasáin agus na bhfeidhmchlár móibíleach de chuid comhlachtaí san earnáil phoiblí.

- (10) *Ina theannta sin, ráthaítear le dlí an Aontais an ceart chun neamh-idirdhealú maidir le rochtain ar chearta iompair agus ar chearta eile. I measc na samplaí de na cearta sin, tá an ceart atá ag paisinéirí faoi mhíchumas agus paisinéirí a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe cúnaimh a fháil, saor in aisce, agus iad ag taisteal d'aer, d'iarnród, ar mhodhanna iompair uisce-iompartha, nó ar bhus agus ar chóiste, a bhunaítear le Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006⁸, (AE) 2021/782⁹, (AE) Uimh. 1177/2010¹⁰ agus (AE) Uimh. 181/2011¹¹ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle faoi seach. Le dlí an Aontais, go háirithe Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹², cuirtear ar a gcumas do na Ballstáit freisin foráil a dhéanamh do dholáí nó muirir úsáideora laghdaithe ar bhóithre, droichid nó tolláin atá faoi réir muirir bhóthair, chomh maith le díolúintí ón oibleagáid na dolaí nó na muirir úsáideora sin a íoc le haghaidh aon fheithicil a úsáideann daoine faoi mhíchumas nó aon fheithicil faoina n-úinéireacht.*

⁸ *Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Iúil 2006 maidir leis na cearta atá ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus iad ag taisteal d'aer (IO L 204, 26.7.2006, lch. 1).*

⁹ *Rialachán (AE) 2021/782 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2021 maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid (IO L 172, 17.5.2021, lch. 1).*

¹⁰ *Rialachán (AE) Uimh. 1177/2010 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Samhain 2010 maidir le cearta paisinéirí agus iad ag taisteal ar muir agus ar uiscebhealaí intíre agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 (IO L 334, 17.12.2010, lch. 1).*

¹¹ *Rialachán (AE) Uimh. 181/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 maidir le cearta paisinéirí in iompar de bhus agus de chóiste agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 (IO L 55, 28.2.2011, lch. 1).*

¹² *Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Meitheamh 1999 maidir le muirear a ghearradh ar fheithicil as bonneagar bóthair a úsáid (IO L 69, 4.3.2002, lch. 1).*

- (11) Féadfaidh daoine faoi mhíchumas iarratas a dhéanamh chuig údaráis inniúla **nó comhlachtaí** sa Bhallstát ina bhfuil cónaí orthu chun go n-aithneofar a stádas míchumais toisc gur ceist í sin atá faoi inniúlacht na mBallstát. Tá **nósanna imeachta** um measúnú míchumais **éagsúil** ó Bhallstát go Ballstát. I gcás ina n-aithníonn na húdaráis inniúla **nó na comhlachtaí** stádas míchumais iarratasóra, is féidir leo deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil eile a eisiúint lena n-aithnítear stádas míchumais an iarratasóra. **I mBallstáit nach bhfuil sainmhíniú acu ar stádas míchumais, is féidir teidlíochtaí ar sheirbhísí sonracha atá bunaithe ar mhíchumas a úsáid i gcás ina ndéanítear seirbhísí nó sochair do dhaoine faoi mhíchumas.**

- (12) *Aithnítear in UNCRPD go n-eascaíonn idirdhealú agus eisiámh sóisialta a bhíonn ar dhaoine faoi mhíchumas as na bacainní comhshaoil, sistémacha agus dearcaidh sa tsochaí, seachas as an lagú é féin. Mar gheall ar an easpa aitheantais fhrithpháirtigh maidir le stádas míchumais idir na Ballstáit, is minic a bhíonn deacrachtaí agus bacainní sonracha agus suntasacha roimh dhaoine faoi mhíchumas agus a gcearta bunúsacha chun córa combhionainne, chun neamh-idirdhealú agus chun saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu. Is amhlaidh atá go háirithe i gcás gearrfhanachtaí nó cuairteanna ar Bhallstát eile de réir bhrí Airteagal 6 de Threoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹³, lena bhforáiltear go bhfuil an ceart ag saoránaigh den Aontas agus ag baill dá dteaghlaigh cónaí i mBallstát eile ar feadh tréimhse suas le 3 mhí gan a bheith faoi réir aon choinníollacha ná aon fhoirmiúlachtaí seachas an ceanglas cárta aitheantais nó pas bailí a bheith acu. I gcás tréimhsí níos faide ná 3 mhí, ceanglaítear le hAirteagal 7 den Treoir sin go gcomhlíonfaí coinníollacha breise agus, sa chás sin, foráiltear le hAirteagal 8 den Treoir sin gur féidir leis an mBallstát óstach a cheangal ar shaoránaigh den Aontas clárú leis na húdaráis ábhartha.*

¹³ Treoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir le ceart shaoránaigh an Aontais agus bhaill a dteaghlaigh aistriú agus cur fúthu gan bhac laistigh de chríoch na mBallstát lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 1612/68 agus lena n-aisghairtear Treoracha 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE agus 93/96/CEE (IO L 158, 30.4.2004, lch. 77).

- (13) Daoine faoi mhíchumas a bhgann ar feadh tréimhsí níos faide go Ballstáit eile chun críche fostaíochta, staidéar a dhéanamh nó chun críocha eile, cé is moite den chás ina bhforáiltear a mhalairt le dlí nó i gcás ina ndearnadh comhaontú i measc na mBallstát, is féidir leis na húdaráis inniúla **nó na comhlachtaí** sa Bhallstát eile a mhíchumas a mheasúnú agus a aithint go foirmiúil agus is féidir leo deimhniú mhíchumais, cárta mhíchumais, nó doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas mhíchumais a fháil, **nó cinneadh maidir le teidlíocht i ndáil seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas** i gcomhréir le rialacha infheidhme an Bhallstáit sin.
- (14) **Chun saorghluaiseacht daoine faoi mhíchumas atá rannpháirteach i gclár soghluaisteachta de chuid an Aontais a chur chun cinn, ba cheart rochtain chomhionann leanúnach ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nó ar choinníollacha agus saoráidí páirceála a áirithiú tríd an gcárta mhíchumais Eorpach agus an cárta páirceála Eorpach a úsáid i leith daoine faoi mhíchumas ar feadh fhad an chláir sin. Cuimsíonn clár shoghluaisteachta an Aontais cláir arna mbunú ag an Aontas chun tacú le soghluaisteacht daoine chuig Ballstát eile ar feadh tréimhse ama shocráithe chun críoch oideachais, oiliúna, gairmiúla, sibhialta nó cultúrtha, mar shampla Clár an Chóir Dlúthpháirtíochta Eorpaigh nó Erasmus+, arna mbunú, faoi seach, le Rialachán (AE) 2021/888¹⁴ agus Rialachán (AE) 2021/817¹⁵ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle.**

¹⁴ Rialachán (AE) 2021/888 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2021 lena mbunaítear Clár an Chóir Dlúthpháirtíochta Eorpaigh agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) 2018/1475 agus (AE) Uimh. 375/2014 (IO L 202, 8.6.2021, lch. 32).

¹⁵ Rialachán (AE) 2021/817 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2021 lena mbunaítear Erasmus+: Clár an Aontais um oideachas agus oiliúint, an óige agus spórt agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1288/2013 (IO L 189, 28.5.2021, lch. 1).

- (15) Mar sin féin, daoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu ***nó atá i dteideal seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas, agus*** iad ag taisteal go Ballstát nó ag tabhairt cuairt ar ***Bhallstát*** seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu ar feadh tréimhse ghairid, bíonn deacrachtaí suntasacha acu ***agus bacainní*** rompu go rialta mura n-aithnítear a stádas míchumais ***nó mura n-aithnítear go bhfuil siad i dteideal seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** sa Bhallstát a dtaistealaíonn siad chuige nó a dtugann siad cuairt air agus mura bhfuil deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil eile acu lena n-aithnítear a stádas míchumais ***nó go bhfuil siad i dteideal seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** sa Bhallstát óstach chun leas a bhaint as coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a chuirtear ar fáil ann. ***Is minic a bhíonn deacrachtaí sonracha ag daoine faoi mhíchumas dofheicthe nuair a iarrtar orthu a míchumas a chruthú agus iad ag taisteal nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile.***
- (16) Cuirtear daoine faoi mhíchumas a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile faoi mhíbhuntáiste ***suntasach*** agus a gcearta saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu i gcomparáid le daoine ***nach bhfuil faoi mhíchumas chomh maith le daoine*** faoi mhíchumas a bhfuil deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil eile acu lena n-aithnítear a stádas míchumais ***nó go bhfuil siad i dteideal seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** sa Bhallstát a bhfuil siad ag taisteal chuige nó a bhfuil siad ag tabhairt cuairt air.

- (17) Ina theannta sin, murab eol an aithneofar a stádas míchumais *nó go bhfuil siad i dteideal seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas* agus na doiciméid fhoirmiúla lena n-aithnítear an stádas nó an teidlíocht sin **■**, nó a mhéid a dhéanfar amhlaidh agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile, cruthaítear éiginnteacht *shuntasach* do dhaoine faoi mhíchumas. *Mar thoradh ar a theoranta a bhíonn faisnéis ar líne maidir lena gcearta sonracha agus na buntáistí atá ar fáil, is amhlaidh a dhéantar an fhadhb sin níos measa.* Ar deireadh, is féidir daoine faoi mhíchumas a dhíspreagadh óna gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú *agus ó rannpháirtíocht agus cuimsiú iomlán agus éifeachtach sa tsochaí.*
- (18) *Tá imní léirithe ag saoránaigh den Aontas faoin easpa aitheantais fhrithpháirtigh maidir le míchumas ar fud an Aontais i roinnt achainíocha arna seachadadh chuig Parlaimint na hEorpa agus d'iarr siad go dtabharfar isteach cárta míchumais ar fud an Aontais.*

- (19) Mar aon le ***bacainní éagsúla infheicthe agus dofheicthe***, fisiciúla, ***sóisialta*** agus eile maidir le rochtain a fháil ar spásanna ***agus seirbhísí*** poiblí agus príobháideacha, is príomhthosca iad ***an easpa cóiríochta réasúnaí agus*** na costais arda lena ndíspreagtar go leor daoine faoi mhíchumas ó thaisteal. Tá riachtanais shonracha ag daoine faoi mhíchumas a mbíonn ***speansais bhreise a bhaineann lena míchumas mar thoradh orthu*** agus d’fhéadfadh sé gur gá ***úsáid a bhaint as*** daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear iad siúd a aithnítear mar chúntóirí pearsanta i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta, ***nó ateangairí comharthaíochta nó ainmhithe cúnaimh***, rud a fhágann go mbeidh a gcostais taistil níos airde ná costais taistil daoine nach bhfuil faoi mhíchumas. D’fhéadfadh an easpa aitheantais maidir le stádas míchumais ***nó teidlíocht ar sheirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** i mBallstáit eile teorainn a chur lena rochtain ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nó ar choinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, mar shampla saor-rochtain nó tarairí laghdaithe, ***suíocháin tosaíochta ar iompar poiblí agus spásanna páirceála coinnithe***, agus bíonn tionchar aige ar a gcostais taistil, a saol, ***a lánpháirtiú sóisialta agus eacnamaíoch agus a neamhspleáchas pearsanta. Ina theannta sin, d’fhéadfadh iompar idirdhealaitheach i leith daoine faoi mhíchumas a bheith mar thoradh ar easpa forleathan eolais ar bheartais inrochtaineachta síceasóisialta, chognaíocha, fhisiceacha nó chéadfacha.***

(20) *Is minic* go mbíonn tábhacht le cóir fhabhrach, mar shampla cúnaimh pearsanta, rochtain tosaíochta nó *an fhéidearthacht scuainí a sheachaint*, bíodh luach saothair á thairiscint nó ná bíodh, chun cur ar chumas daoine faoi mhíchumas rochtain a fháil ar sheirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí éagsúla agus chun *tairbhe iomlán* a bhaint *astu*. Mar gheall ar an easpa aitheantais *fhrithepháirtigh* a thugtar, áfach, sa Bhallstát ar a dtugann siad cuairt nó a dtaistealaíonn siad chuige, dá stádais míchumais *nó teidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas* agus do na doiciméad fhoirmiúla lena n-aithnítear a stádas nó a teidlíocht ■ a eisítear i mBallstáit eile, d'fhéadfadh sé nach mbeidh daoine faoi mhíchumas in ann leas a bhaint as na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a thairgeann údaráis phoiblí nó oibreoirí príobháideacha sa Bhallstát sin do shealbhóirí deimhnithe míchumais, cárta míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile lena n-aithnítear a stádas míchumais *nó a dteidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas* a eisítear i mBallstát a dtéann siad chuige nó a dtugann siad cuairt air.

- (21) *Cé gur de chineál deonach é agus go bhfuil sé teoranta ó thaobh raon feidhme de,* léiríodh leis an Treoirhionscadal maidir leis an gCárta Míchumais Eorpach, a seoladh in 2016 agus a rinneadh in ocht mBallstát, go raibh buntáistí ag baint ***leis an aitheantas frithpháirteach maidir le stádas míchumais nó teidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas a éascú idir na Ballstáit do*** dhaoine faoi mhíchumas maidir le rochtain a fháil ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a mhéid a bhaineann le seirbhísí i réimsí an chultúir, na fóillíochta, an spóirt agus i gcásanna áirithe an iompair, agus maidir le tacú lena ngluaiseacht trasteorann san Aontas ar feadh tréimhse ghearr, ***agus léiríodh go bhfuil cuspóirí an chárta fós ábhartha do riachtanais reatha na ndaoine faoi mhíchumas.*** Ina theannta sin, áiríodh sa treoirhionscadal samplaí eile de sheirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí lena gcuirtear coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas.
- (22) Ar bhonn a stádais míchumais ***nó a dteidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas,*** is féidir le daoine faoi mhíchumas iarratas a chur faoi bhráid údaráis ***nó comhlachtaí*** inniúla sa Bhallstát ina bhfuil cónaí orthu chun go n-eisofar cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas lena n-aithnítear an ceart chun coinníollacha agus saoráidí páirceála áirithe a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas. Tá nós imeachta iarratais i bhfeidhm ag gach Ballstát ar an leibhéal áitiúil, réigiúnach nó náisiúnta, chun cárta páirceála a fháil do dhaoine faoi mhíchumas nó daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, agus critéir nach mór a chomhlíonadh le bheith incháilithe.

(23) Le Moladh 98/376/CE¹⁶ ón gComhairle, déantar foráil maidir le samhail Eorpach de chárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas, a éascaíonn aitheantas na gcartaí páirceála sin ar fud na mBallstát. Mar sin féin, **mar gheall ar chineál neamhcheangailteach an Mholta sin**, tá go leor cineálacha cártaí **páirceála** éagsúla do dhaoine faoi mhíchumas ann mar thoradh ar a chur chun feidhme agus ar bhreiseanna nó ar dhiallais shonracha náisiúnta ón tsamhail mholta. Mar gheall ar na héagsúlachtaí sin, cuirtear bac ar aitheantas trasteorann na gcartaí páirceála sin ar fud na mBallstát, rud a chuireann bac ar rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha páirceála **sonracha** a chuirtear ar fáil agus ar shaoráidí a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar sealbhóirí cárta páirceála iad i mBallstáit eile. Ina theannta sin, níor tugadh an Moladh sin cothrom le dáta chun forbairtí leanúnacha teicneolaíochta agus digitithe a léiriú. **Bhí** fadhbanna **freisin** ag na Ballstáit le calaois agus brionnú maidir le cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas toisc gur gnách go mbíonn an fhoráid measartha simplí agus gur féidir í a bhrionnú go héasca agus, go praiticiúil, bíonn sí difriúil i ngach Ballstát, rud a fhágann go mbíonn sé deacair í a fhíorú. **I bhfianaise na Treorach seo, lena ndéantar foráil maidir le rialacha atá ceangailteach ó thaobh dlí agus atá níos mionsonraithe sa réimse seo, ní bhaineann Moladh 98/376/CE a chuspóirí amach a thuilleadh. Mar sin féin, ba cheart do na Ballstáit a bheith in ann a cheadú go mbeidh an éifeacht chéanna ag cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint roimh dháta chur i bhfeidhm na mbeart lena dtrasuitear an Treoir seo i gcomhréir leis an Moladh sin agus atá ag an gcarta páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ar a gcrioch.**

¹⁶ Moladh 98/376/CE ón gComhairle an 4 Meitheamh 1998 maidir le cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas (IO L 167, 12.6.1998, lch. 25).

- (24) Chun rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a bhaineann le seirbhísí **lena n-áirítear seirbhísí iompair paisinéirí**, gníomhaíochtaí agus saoráidí a éascú, **lena n-áirítear** i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair i mBallstáit eile seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu, ba cheart fáil réidh leis na bacainní agus na deacrachtaí atá ann fós maidir le taisteal chuig Ballstát eile nó cuairt a thabhairt ar Bhallstát eile mar gheall ar easpa aitheantais **fhrithpháirtigh** ar a stádas míchumais nó **a dteidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas** agus na ndoiciméad foirmiúil lena n-aithnítear an méid sin ■ a eisítear i mBallstáit eile agus ar chearta páirceála.
- (25) Dá bhrí sin, chun go mbeidh daoine faoi mhíchumas ■ in ann a gcearta a fheidhmiú chun rochtain a fháil ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairgeann údarais phoiblí nó oibreoirí príobháideacha **agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile le haghaidh gearrfhanachta**, gan idirdhealú ar fhorais náisiúntachta ar an mbonn céanna le daoine faoi mhíchumas sna Ballstáit sin, agus chun úsáid a bhaint as **gach modh** iompair agus tairbhiú de choinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar an mbonn céanna leis an mBallstát sin a éascú, is gá an creat, na rialacha agus na coinníollacha coiteanna a bhunú, lena n-áirítear samhail choiteann chaighdeánaithe, le haghaidh Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar stádas míchumais aitheanta **nó ar theidlíocht ar sheirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas**, agus le haghaidh Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, mar chruthúnas ar a gcearta aitheanta chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas. **Thairis sin, ba cheart do na Ballstáit a bheith in ann cinneadh a dhéanamh an Treoir seo a chur i bhfeidhm maidir le daoine a bhfuil stádas aitheanta míchumais nó teidlíocht acu ar sheirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas ar feadh tréimhsí is faide ná gearrfhanacht.**

- (26) Le haitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, ba cheart a éascú agus a ráthú do dhaoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu ***nó teidlíocht acu i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** i mBallstát, rochtain ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairgeann údaráis phoiblí nó oibreoirí príobháideacha i réimse seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, chomh maith le rochtain ar choinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ***agus, i gcás inar infheidhme, daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta***, ar théarmaí agus coinníollacha atá combhionann leis na téarmaí agus coinníollacha dá bhforáiltear ar bhonn deimhnithe náisiúnta um míchumas, cártaí míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile lena n-aithnítear stádas míchumais, ***i gcás inarb ann do na doiciméid fhoirmiúla sin***, agus cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint ag na húdaráis ***nó comhlachtaí*** inniúla sa Bhallstát is óstach.
- (27) Anuas ar choinníollacha agus saoráidí páirceála, baineann na seirbhísí, na gníomhaíochtaí agus na saoráidí a chumhdaítear leis an Treoir seo le réimse leathan gníomhaíochtaí a bhíonn ag athrú de shíor, lena n-áirítear gníomhaíochtaí nach dtairgeann údaráis phoiblí nó oibreoirí príobháideacha ar luach saothair, ar bhonn éigeantach, ar bhonn rialacha náisiúnta nó áitiúla nó oibleagáidí dlíthiúla, nó ar bhonn deonach, go háirithe ag oibreoirí príobháideacha, i réimsí beartais éagsúla, mar shampla, cultúr, fóillíocht, turasóireacht, spórt, iompar poiblí agus príobháideach, agus ***oilíúint***.

(28) I measc na samplaí de choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach tá rochtain saor in aisce, taraifí laghdaithe, dolaí laghdaithe nó muirir úsáideora laghdaithe ar bhóithre, droichid nó tolláin ar a ngearrtar táillí, rochtain tosaíochta, **rochtain ar chriosanna tráchta srianta agus ar chriosanna do choisithe, suíocháin tosaíochta ar chórais iompair phoiblí**, suíocháin ainmnithe **a bhfuil rochtain éasca orthu i gcórais iompair phoiblí**, i bpáirceanna agus i limistéir phoiblí eile, suíocháin inrochtana in imeachtaí cultúrtha nó poiblí, cúnamh pearsanta, ainmhithe cúnaimh **mar shampla, madraí treorach nó madraí cuidithe do dhaoine faoi mhíchumas lena n-áirítear daoine a bhfuil lagú amhairc orthu**, cúnamh ar an trá chun dul isteach san uisce, tacaíocht ar nós rochtain ar braille, treoracha fuaimne nó ateangaireacht teanga comharthaíochta, soláthairtí áiseanna nó cúnaimh, iasacht cathaoireach rothaí, iasacht cathaoireach rothaí ar snámh, faisnéis turasóireachta a fháil i bhformáidí inrochtana agus scútar soghluaisteachta a úsáid ar bhóithre nó cathaoir rothaí a úsáid i lánaí rothar gan fineáil. **Ar na samplaí** de choinníollacha agus saoráidí páirceála tá páirceáil **saor in aisce nó** leathnaithe nó spásanna páirceála in áirithe, **chomh maith le rochtain ar limistéir ina bhfuil trácht srianta d'fheithiclí ar leith i gcomhréir leis an dlí náisiúnta, mar shampla limistéir astaíochtaí ísle**. Maidir le seirbhísí iompair do phaisinéirí **d'aer, d'iarnród, ar mhodhanna iompair uisce-iompartha, nó ar bhus agus ar chóiste**, de bhreis ar na coinníollacha speisialta nó ar an gcóir fhabhrach a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas, féadfaidh **ainmhithe cúnaimh mar shampla madraí treorach nó madraí cuidithe do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear daoine a bhfuil lagú amhairc orthu**, cúntóirí pearsanta, **ateangairí teanga comharthaíochta** nó daoine eile a bhíonn ag tionlacan daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, nó ag cuidiú leo, taisteal saor in aisce nó **ar phraghas laghdaithe agus** suíochán a fháil, i gcás inarb indéanta, in aice leis an duine faoi mhíchumas atá á thionlacan nó á tionlacan acu. **Is iad na daoine faoi mhíchumas féin nó a gcaomhnóirí dlíthiúla a ainmníonn na daoine a dhéanann tionlacan ar dhaoine faoi mhíchumas nó a chuidíonn leo agus féadfar iad a athrú ar bhonn ad hoc agus sin ag brath ar riachtanais na ndaoine faoi mhíchumas.**

- (29) *Déanann cúntóirí pearsanta daoine faoi mhíchumas a thionlacan nó cuidíonn siad leo nó déanann siad gnáthghníomhaíochtaí ó lá go lá más gá faoi chuimsiú caidreamh conarthach, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta, agus é mar chuspóir acu neamhspleáchas pearsanta a spreagadh, saol an phobail a éascú agus maireachtáil neamhspleách daoine faoi mhíchumas a chur chun cinn. Ba cheart cúntóirí pearsanta, gan beann ar a náisiúntacht, a bheith in ann daoine faoi mhíchumas a thionlacan nó cuidiú leo trí úsáid a bhaint as an gCárta Míchumais Eorpach nó as an gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile seachas an Ballstát a bhfuil cónaí orthu ann nó ag tabhairt cuairte air, ar choinníoll go bhfuil an ceart acu taisteal ar fud an Aontais faoi dhlí an Aontais agus faoin dlí náisiúnta is infheidhme.*
- (30) *I gcomhréir le dlí ábhartha an Aontais, i gcás inar infheidhme, ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go gcuirfidh oibreoirí seirbhísí iompair paisinéirí trasteorann, de bhun Rialachán (AE) Uimh. 181/2011 agus (AE) Uimh. 1177/2010, faisnéis shoiléir ar fáil, nó í a chur ar fáil ar iarraidh, de bhun Rialachán (AE) 2021/782, do thaistealaithe a bhfuil Cárta Míchumais Eorpach ina seilbh acu tráth a gceannaíonn siad ticéad taistil i dtaca leis na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a bhaineann leis na codanna éagsúla de na hoibríochtaí le linn an turais, ionas nach mbeadh taistealaithe a bhfuil an Cárta Míchumais Eorpach ina seilbh acu gan doiciméad taistil bailí agus iad ag dul isteach i mBallstát eile ar an tseirbhís iompair chéanna.*

- (31) Tá eisiúint, ***athnuachan agus tarraingt siar*** an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas i mBallstát le cinneadh leis an Treoir seo mar aon le ***rialacha***, nósanna imeachta infheidhme agus inniúlachtaí an Bhallstáit sin chun stádas míchumais ***nó teidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas***, agus cearta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a mheasúnú agus a aithint. ***I gcás ina n-eisíonn na Ballstáit an Cárta Míchumais Eorpach go díreach, ba cheart dóibh toiliú an duine lena mbaineann a lorg. Ba cheart eisiúint agus athnuachan an Chárta Míchumais Eorpaigh a bheith saor in aisce, agus d'fhéadfadh sé go mba ghá táille a íoc dá gcaillfí é nó dá ndéanfaí damáiste dó. Ba cheart eisiúint agus athnuachan an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a bheith saor in aisce nó faoi réir táille. Maidir leis na táillí a d'fhéadfaí a ghearradh chun an Cárta Míchumais Eorpach a atheisiúint i gcás cailteanais nó damáiste nó chun an Cárta Eorpach Páirceála a eisiúint agus a athnuachan do dhaoine faoi mhíchumas, níor cheart iad a bheith níos mó ná na costais riaracháin lena mbaineann, ná níor cheart iad a shocrú ar leibhéal chun cosc a chur ar dhaoine faoi mhíchumas na cártaí sin a fháil nó a fháil arís nó chun iad a dhíspreagadh ó na cártaí sin a fháil nó a fháil arís.***

(32) De bhreis ar leagan fhisiciúil *an Chárta Míchumais Eorpaigh*, ba cheart do na Ballstáit foráil a dhéanamh do leagan digiteach den chárta, **agus ba cheart dóibh a bheith in ann foráil a dhéanamh do leagan digiteach den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, i gcás inar socraíodh sonraíochtaí teicniúla trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme. Leis na sonraíochtaí sin, ba cheart tógáil ar an taithí ar an obair a rinneadh roimhe seo agus ar obair atá ar siúl ar an leibhéal Eorpach maidir le digiteáil deimhnithe agus doiciméad, ar nós Deimhniú Digiteach COVID an Aontais a bunaíodh faoi Rialachán (AE) 2021/953 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁷, agus ba cheart úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh *do dhaoine faoi mhíchumais* a éascú *trí thiachóg* céannachta digítí *ar leibhéal an Aontais*. Ba cheart daoine faoi mhíchumas *a chur ar an eolas faoin na féidearthachtaí sin agus é a bheith de shaoirse acu a chinneadh* an leagan *fisiciúil nó an leagan digiteach den Chárta Míchumais Eorpach, nó an dá cheann*, a úsáid. *Sna Ballstáit ina bhfuil an leagan fisiciúil den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas á chomhlánú le leagan digiteach, ba cheart daoine faoi mhíchumas a bheith in ann an cárta fisiciúil a iarraidh agus, más mian leo, an leagan digiteach agus an leagan fisiciúil den chárta araon.***

¹⁷ Rialachán (AE) 2021/953 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Meitheamh 2021 maidir le creat chun deimhnithe idir-inoibritheacha COVID-19 i ndáil le vacsaíniú, tástáil agus téarnamh (Deimhniú Digiteach COVID an Aontais) a eisiúint agus a fhíorú, agus chun go nglacfaí leo, chun an tsaorghluaiseacht a éascú le linn phaindéim COVID-19 (IO L 211, 15.6.2021, lch. 1).

- (33) Is éard atá i gceist le heisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas próiseáil sonraí pearsanta, lena n-áirítear go háirithe na sonraí a bhaineann le stádas míchumais an tsealbhóra cárta, ar ‘sonraí iad a bhaineann leis an tsláinte’ dá dtagraítear in Airteagal 4, pointe (15) de Rialachán (AE) Uimh. 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁸ agus ar catagóir speisialta sonraí pearsanta iad de réir bhrí Airteagal 9 den Rialachán sin. Beidh aon phróiseáil sonraí pearsanta i gcomhthéacs na Treorach seo i gcomhréir leis an dlí is infheidhme maidir le cosaint sonraí, go háirithe Rialachán (AE) 2016/679. Agus an Treoir seo á trasú, áiritheoidh na Ballstáit go n-áirítear sa reachtaíocht náisiúnta coimircí iomchuí is infheidhme maidir le próiseáil sonraí pearsanta, go háirithe catagóirí speisialta sonraí pearsanta. Ba cheart do na Ballstáit slándáil, sláine, barántúlacht agus rúndacht na sonraí a bhailítear agus a stóráiltear chun críche na Treorach seo a áirithiú freisin.
- (34) An Ballstát atá freagrach as an gCárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach a eisiúint do dhaoine faoi mhíchumas, ba cheart gurb é sin an Ballstát ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine ***i gcomhréir le dlí an Aontais agus ina bhfaigheann sé nó sí measúnú ar stádas míchumais nó ar theidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** . Ba cheart sealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh nó Cárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a bheith ábalta na cártaí a úsáid le linn a bhfanachta in aon Bhallstát eile.

¹⁸ Rialachán (AE) 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Aibreán 2016 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Treoir 95/46/CE (an Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí) (IO L 119, 4.5.2016, lch. 1).

- (35) *Leis an gCárta Míchumais Eorpach agus leis an gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, tá sé beartaithe go n-éascófar do gach duine faoi mhíchumas a gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú go héifeachtach agus rochtain chomhionann a bheith acu freisin ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nó ar choinníollacha agus saoráidí páirceála maidir le seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí a thairgeann na Ballstáit, lena n-áirítear i gcás nach dtairgtear ar luach saothair iad. Is amhlaidh atá go háirithe i gcás daoine faoi mhíchumas ■ a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile chun críocha oibre nó oiliúna.*
- (36) Ní imríonn an creat atá beartaithe le haghaidh aitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas tionchar ar inniúlachtaí Ballstáit an stádas míchumais *nó an teidlíocht i ndáil le seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas* a mheasúnú agus a aithint ná chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairiscint, mar shampla, saor-rochtain ar nó taraifí laghdaithe ar sheirbhísí áirithe do dhaoine faoi mhíchumas, *lena n-áirítear iad siúd a úsáideann ainmhithe cúnaimh*, nó daoine a bhíonn á dtionlacan nó a chuidíonn le daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta. *Ní fhorchuirtear leis oibleagáid ar eintitis phoiblí ná ar oibreoirí príobháideacha coinníollacha speisialta ná cóir fhabhrach a thabhairt isteach do dhaoine faoi mhíchumas, ná ní chruthaítear leis liosta láraithe san Aontas de choinníollacha speisialta ná de chóir fhabhrach do shealbhóirí an Chárta Míchumais Eorpaigh ar fud na mBallstát. Féadfaidh údaráis phoiblí agus oibreoirí príobháideacha coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach áirithe a thairiscint do ghrúpa sonrach daoine faoi mhíchumas amháin, agus sin ag brath ar riachtanais an ghrúpa shonraigh sin.*

(37) *Is féidir Cárta Míchumais Eorpach a éileamh mar chruthúnas ar stádas míchumais chun rochtain a fháil de réir téarmaí agus coinníollacha comhionanna ar aon choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach maidir le seirbhísí, gníomhaíochtaí nó saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, ina dtairgtear iad nó ina gcoinnítear iad do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta, faoi raon feidhme na Treorach seo. Mar sin féin, níor cheart Cárta Míchumais Eorpach a éileamh mar chruthúnas ar mhíchumas chun aon chearta dá bhforáiltear i ndlí eile an Aontais nó sa dlí náisiúnta a rochtain nó a fheidhmiú, lena n-áirítear iad siúd a thairgeann sochair shonracha, coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nach dtagann faoi raon feidhme na Treorach seo. I gcás ina gceanglaítear deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil eile do dhaoine faoi mhíchumas i gcomhréir le dlí an Aontais, níor cheart an Cárta Míchumais Eorpach a cheangal mar chruthúnas ar mhíchumas ach amháin má chinneann Ballstát a dheimhniú náisiúnta míchumais, a gcárta míchumais nó a ndoiciméad foirmiúil eile le haghaidh daoine faoi mhíchumas a chumasc leis an gCárta Míchumais Eorpach.*

(38) *Níl feidhm ag an Treoir seo maidir le sochair slándála sóisialta faoi Rialachán (CE) Uimh. 883/2004¹⁹ agus Rialachán (CE) Uimh. 987/2009²⁰ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, , sochair airgid thirim nó sochair chomhchineáil ranníocacha nó neamh-ranníocacha i réimse na cosanta sóisialta agus na fostaíochta, ná cúnamh sóisialta a chumhdaítear le hAirteagal 24(2) de Threoir 2004/38/CE. Ós rud é gurb é is aidhm don Treoir seo rochtain chomhionann ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a éascú do dhaoine faoi mhíchumas agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile le haghaidh gearrphanachta, níl feidhm ag an Treoir seo ach oiread maidir le seirbhísí a chuirtear ar fáil ar luach saothair nó nach gcuirtear ar fáil ar luach saothair agus a chuirtear ar fáil le haghaidh cuimsiú, slánú nó athshlánú fadtéarmach daoine faoi mhíchumas, ná le coinníollacha speisialta nó nó cóir fhabhrach i leith rochtain ar sheirbhísí a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas agus a riachtanais aonair á gcur san áireamh ach critéir bhreise a bheith comhlíonta, ar bhonn measúnú aonair nó cinneadh faoi theidlíocht ar sheirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas, atá éagsúil leis na seirbhísí a chuirtear ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas nach gcomhlíonann na critéir bhreise sin. Mar sin féin, níor cheart cur chun feidhme na Treorach seo a úsáid chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairgtear cheana do dhaoine faoi mhíchumas a eisiamh ó raon feidhme na Treorach seo trína gcur faoi réir critéir bhreise a chomhlíonadh.*

¹⁹ Rialachán (CE) Uimh. 883/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir le comhordú córas slándála sóisialta (IO L 166, 30.4.2004, lch. 1).

²⁰ Rialachán (CE) Uimh. 987/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Meán Fómhair 2009 lena leagtar síos an nós imeachta chun Rialachán (CE) Uimh. 883/2004 maidir le comhordú na gcóras slándála sóisialta a chur chun feidhme (IO L 284, 30.10.2009, lch. 1).

(39) Chun feasacht a mhúscailt agus rochtain ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a éascú **do daoine faoi mhíchumas** agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile, an fhaisnéis ábhartha go léir maidir leis na coinníollacha, na rialacha, na cleachtais agus na nósanna imeachta is infheidhme chun an Cárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach a fháil do dhaoine faoi mhíchumas agus a úsáid ina dhiaidh sin, ba cheart an fhaisnéis sin a bheith curtha ar fáil ag na **Ballstáit** go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas maidir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a bhunaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882, **lena n-áirítear teanga chomharthaíochta, braille, formáidí cúnta agus fuaim/gnéithe fuaime. Beidh sé mar aidhm ag na Ballstáit a áirithiú nach bhfuil an fhaisnéis sin níos casta ná Leibhéal B1 (idirmheánach) den Chreat Comhchoiteann Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha de chuid Chomhairle na hEorpa.**

(40) **Ba cheart don Choimisiún leathanach gréasáin tiomnaithe de chuid an Aontais a bhunú. Beidh nasc chuig suíomh gréasáin náisiúnta gach Ballstáit ar an leathanach gréasáin sin de chuid an Aontais. Ba cheart an leathanach gréasáin sin de chuid an Aontais a bheith ar fáil i ngach ceann de theangacha oifigiúla an Aontais, i dteanga chomharthaíochta idirnáisiúnta agus i dteangacha comharthaíochta náisiúnta na mBallstát agus beidh sé ar fáil i bhformáidí inrochtana soléite, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882. Ba cheart an fhaisnéis ar an leathanach gréasáin sin a bheith sothuigthe, gan dul thar leibhéal castachta atá níos airde ná leibhéal B1 (idirmheánach) de Chreat Comhchoiteann Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha de chuid Chomhairle na hEorpa.**

(41) *Mar gheall ar mhíthuiscentí, bacainní cumarsáide nó easpa feasachta, ní i gcónaí a fhaigheann daoine faoi mhíchumas, go háirithe iad siúd atá faoi mhíchumas dofheicthe, an tacaíocht agus an chóiríocht is iomchuí dá míchumas, lena n-áirítear nuair a bhíonn siad ag taisteal ar iompar poiblí nó ag déileáil le húdaráis náisiúnta, nó le linn éigeandálaí. Chun soláthraithe seirbhíse a dhreasú agus chun rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a éascú, ba cheart do na Ballstáit feasacht a mhúscailt ar an gCárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach a bheith ann do dhaoine faoi mhíchumas i measc na n-údarás poiblí agus na n-oibreoirí príobháideacha agus ba cheart dóibh iad a spreagadh chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairiscint do dhaoine faoi mhíchumas ar bhonn deonach. Go háirithe, is féidir leis na Ballstáit oibreoirí príobháideacha agus údarás phoiblí a spreagadh trí, mar shampla, faisnéis a sholáthar maidir le dálaí speisialta nó cóir fhabhrach a d'fhéadfaí a thairiscint agus trí oiliúint maidir le feasacht ar mhíchumas a sholáthar chun ábharthacht, éifeachtacht agus cuimsitheacht aon choinníollacha speisialta nó aon chóra fabhraí a thairgtear a áirithiú. Ba cheart do na Ballstáit féachaint le haon bhearta mar sin a fhorbairt, a chur chun feidhme agus meastóireacht a dhéanamh orthu i gcomhairle le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha.*

- (42) *Ba cheart d'údaráis phoiblí a thairgeann coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nó coinníollacha agus saoráidí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana, lena n-áirítear ar shuíomh gréasáin oifigiúil na n-údarás poiblí i gcás inarb ann dó, nó trí aon mheán oiriúnach eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882 lena n-áirítear teanga chomharthaíochta, braille, formáidí cúnta agus fuaim/gnéithe fuaimne. Ba cheart oibreoirí príobháideacha a thairgeann coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach nó coinníollacha agus saoráidí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a spreagadh freisin chun an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe don úsáideoir agus i bhformáidí inrochtana.*
- (43) Ba cheart do na Ballstáit, *le tacaíocht ón gCoimisiún,* na bearta is gá a dhéanamh chun aon riosca brionnaithe nó calaoise *a chosc i ndáil leis* an gCárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus ba cheart dóibh *eisiúint* chalaoiseach, úsáid chalaoiseach agus brionnú na gcártaí sin a chomhrac go gníomhach. *Ba cheart do na Ballstáit faisnéis a mhalartú faoi na cásanna sin chun muinín fhrithpháirteach idir na Ballstáit a áirithiú ós rud é gurb é an t-aitheantas fhrithpháirteach do stádas míchumais bunchloch an Chárta Míchumais Eorpaigh. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú, maidir le haon bhearta a dhéantar chun an riosca brionnaithe nó calaoise a chosc, gur cheart dóibh cearta daoine faoi mhíchumas a urramú agus nár cheart iad a stiogmatú mar thoradh orthu. Ba cheart do na Ballstáit dul i gcomhairle le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha maidir le ceapadh agus cur chun feidhme na mbeart sin.*

- (44) Chun cur i bhfeidhm cuí na Treorach seo a áirithiú, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligean chuig an gCoimisiún chun an Treoir seo a fhorlíonadh trí ghnéithe **digiteacha** a leagan síos do leaganacha **fisiciúla** an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas ■ chun **calaois a chosc agus a chomhrac**, agus trí **réimsí sonraí** fhormáid chaighdeánaithe **na gcártaí a leagtar amach sa Treoir seo a leasú i gcás inar gá na modhnuithe sin, chun** an fhormáid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, chun brionnú agus calaois a chosc **nó chun aghaidh a thabhairt ar dhrochúsáid nó ar mhí-úsáid** agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú.
- (45) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir leis an Treoir seo a chur chun feidhme, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún maidir le **leagan digiteach inrochtana an Chárta Míchumais Eorpaigh, agus leagan digiteach inrochtana** an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a shocrú **do na Ballstáit a chinneann a leagan fisiciúil a chur lena leagan digiteach, agus a mhéid a bhaineann le sonraíochtaí teicniúla comhchoiteanna a bhunú le haghaidh** gnéithe slándála agus digiteacha, chomh maith le hábhair idir-inoibritheachta, **de leagan fisiciúil na gcártaí**. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²¹.

²¹ Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

- (46) *I gcomhréir le Rialachán (AE) 2018/1725 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²², tá an Coimisiún le dul i gcomhairle leis an Maoirseoir Eorpach ar Chosaint Sonraí agus gníomhartha tarmligthe nó gníomhartha cur chun feidhme á n-ullmhú aige, ar gníomhartha tarmligthe nó gníomhartha cur chun feidhme iad a bhfuil tionchar acu ó thaobh cearta agus saoirsí daoine aonair a chosaint i ndáil le próiseáil sonraí pearsanta. Féadfaidh an Coimisiún dul i gcomhairle leis an Maoirseoir Eorpach ar Chosaint Sonraí freisin i gcás ina bhfuil tábhacht faoi leith leis na gníomhartha sin maidir le cearta agus saoirsí daoine aonair a chosaint i ndáil le próiseáil sonraí pearsanta.*
- (47) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh ann do mhodhanna leordhóthanacha agus éifeachtacha chun comhlíonadh agus forfheidhmiú na Treorach seo a áirithiú agus ba cheart leigheasanna iomchuí a bhunú, lena n-áirítear seiceálacha ar chomhlíonadh agus ar nósanna imeachta riaracháin **nó** breithiúnacha, lena ráthú go bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas, daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, chomh maith le comhlachtaí poiblí, **mar shampla comhlachtaí comhionannais** comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí, **go háirithe eagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas**, nó eintitis dhlíthiúla eile a bhfuil leas dlisteanach acu a áirithiú **go gcomhlíontar forálacha na Treorach seo**, gníomhaíocht a dhéanamh thar ceann duine faoi mhíchumas, **nó tacú leis** an duine sin, **ach a f(h)ormheas chuige sin a bheith faighte acu, i gcomhréir leis** an dlí náisiúnta **agus leis an gcleachtas náisiúnta. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go gcuirfear san áireamh sna modhanna sin Airteagal 13 de UNCRPD agus prionsabal na cóiríochta réasúnta a shainítear in Airteagal 2 de UNCRPD.**

²² Rialachán (AE) 2018/1725 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2018 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil ag institiúidí, comhlachtaí, oifigí agus gníomhaireachtaí an Aontais agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 45/2001 agus Cinneadh Uimh. 1247/2002/CE (IO L 295, 21.11.2018, lch. 39).

- (48) Ba cheart do na Ballstáit bearta iomchuí a dhéanamh i gcás sárú ar an Treoir seo, nó i gcás nach gcomhlíontar na hoibleagáidí a leagtar síos sa Treoir seo ná na cearta atá laistigh dá raon feidhme. ***Ba cheart do na bearta iomchuí a bheith éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach agus*** d'fhéadfaí iad a áireamh ar na bearta iomchuí smachtbhannaí riaracháin agus airgeadais, mar shampla foláirimh, fineálacha nó cúiteamh ***leormhaith*** a íoc, mar aon le cineálacha eile pionós.
- (49) Sa Treoir seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus comhlíontar na prionsabail a aithnítear go háirithe sa Chairt ***agus in UNCRPD***. Féachtar leis an Treoir seo, go háirithe, lena áirithiú go n-urramófar ina n-iomláine na cearta atá ag daoine faoi mhíchumas leas a bhaint as bearta a cheaptar lena neamhspleáchas a áirithiú, mar aon le lánpháirtiú sóisialta, ***eacnamaíoch*** agus gairmiúil agus rannpháirtíocht i saol an phobail agus cur i bhfeidhm Airteagal 26 den Chairt a chur chun cinn.
- (50) Maidir le cuspóir na Treorach seo, is é sin ***feidhmiú cearta saorghluaiseachta daoine faoi mhíchumas a neartú, agus*** feabhas a chur ar na deiseanna do dhaoine faoi mhíchumas taisteal chuig Ballstát eile nó cuairt a thabhairt air, ***agus an t-idirdhealú ina leith a chomhrac ar an gcaoi sin***, ós rud é nach féidir leis na Ballstáit é a bhaint amach go leordhóthanach ach, de bharr fhairsinge nó éifeachtaí na gníomhaíochta lena mbunaítear creat lena ngabhann rialacha agus coinníollacha coiteanna, gur fearr is féidir é a bhaint amach ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 CAE. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Treoir seo thar a bhfuil riachtanach chun an cuspóir sin a bhaint amach,

TAR ÉIS AN TREOIR SEO A GHLACADH:

Caibidil I

Forálacha ginearálta

Airteagal 1

Ábhar

Leagtar síos sa Treoir seo an méid seo a leanas:

- (a) na rialacha lena rialaítear eisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas mar chruthúnas ar stádas míchumais ***nó mar chruthúnas ar theidliocht seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas, d'fhonn saoirse gluaiseachta daoine faoi mhíchumas a chur chun cinn agus*** tréimhsí gearrfhanachta daoine faoi mhíchumas i mBallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu a éascú, trí rochtain ***chomhionann*** a thabhairt dóibh ar aon choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach i ndáil le seirbhísí, gníomhaíochtaí nó saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, a thairgtear nó a choinnítear ***sa Bhallstát sin*** do dhaoine faoi mhíchumas, ***lena n-áirítear iad siúd a bhaineann úsáid as ainmhithe cúnaimh, agus, i gcás inarb ábhartha, do na daoine*** a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear a ***gcúntóirí*** pearsanta;

- (b) *na rialacha lena rialaítear eisiúint an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas mar chruthúnas ar an gceart chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, d'fhonn saoirse gluaiseachta do dhaoine faoi mhíchumas a chur chun cinn agus tréimhsí fanachta gairide daoine faoi mhíchumas i mBallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu a éascú, trí rochtain chomhionann a thabhairt dóibh ar aon choinníoll agus saoráid páirceála a thairgtear nó a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas sa Bhallstát sin agus, i gcás inarb infheidhme, do na daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta;*
- (c) teimpléid choiteanna don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas.

Airteagal 2

Raon Feidhme

1. Beidh feidhm ag an Treoir seo maidir le coinníollacha agus saoráidí páirceála agus maidir le gach cás ina dtairgeann údaráis phoiblí nó oibreoirí príobháideacha coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas a mhéid a bhaineann le rochtain ar na seirbhísí, na gníomhaíochtaí agus na saoráidí seo a leanas, ***i gcomhthéacs gearrfhanachta***:
- (a) seirbhísí de réir bhrí Airteagal 57 CFAE;
 - (b) seirbhísí iompair do phaisinéirí;
 - (c) gníomhaíochtaí agus saoráidí eile, **█** lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear ar luach saothair iad.

2. ***Cuirfidh na Ballstáit an Treoir seo i bhfeidhm ar feadh tréimhsí is faide ná gearrfhanacht maidir le sealbhóirí an Chárta Míchumais Eorpaigh nó an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas atá rannpháirteach i gclár soghluaisteachta de chuid an Aontais, ar feadh fhad an chláir sin.***

Féadfaidh na Ballstáit a chinneadh freisin an Treoir seo a chur i bhfeidhm ar feadh tréimhsí is faide ná gearrfhanacht maidir le sealbhóirí an Chárta Míchumais Eorpaigh nó an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas atá ar cuairt nó atá ag fanacht ar a gcríoch.

3. Níl feidhm ag an Treoir seo maidir le:

- (a) sochair i réimse na slándála sóisialta faoi Rialacháin (CE) Uimh. 883/2004 agus (CE) Uimh. 987/2009;
- (b) sochair airgid thirim ranníocacha nó neamhranníocacha speisialta nó sochair chomhchineáil i réimse na slándála sóisialta, na cosanta sóisialta nó na fostaíochta;
- (c) cúnamh sóisialta a chumhdaítear le hAirteagal 24(2) de Threoir 2004/38/CE;
- (d) ***seirbhísí ar luach saothair nó nach bhfuil ar luach saothair a sholáthraítear ar mhaithe le lánpháirtiú, slánú nó athshlánú fadtéarmach daoine faoi mhíchumas;***
- (e) ***coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach le haghaidh rochtain ar sheirbhísí a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas i bhfianaise a riachtanas aonair agus ar chomhlíonadh critéar breise, ar bhonn measúnú aonair nó cinneadh maidir le teidlíocht ar sheirbhísí sonracha.***

4. Níl aon tionchar ag an Treoir seo ar inniúlacht na mBallstát na coinníollacha a chinneadh maidir le stádas míchumais ***nó teidlíocht seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas*** a mheasúnú agus a aithint, nó maidir leis an gceart chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas a dheonú. Níl aon tionchar aici ar inniúlacht na mBallstát **■** deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil a eisiúint ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach nó áitiúil do dhaoine faoi mhíchumas, ***lena n-áirítear cinneadh maidir le teidlíocht seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas.***
5. Ní dhéantar ***difear*** leis an Treoir seo d'inniúlacht na mBallstát sochair shonracha nó coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a dheonú, nó a cheangal go ndeonófar iad, mar shampla saor-rochtain nó taraifí laghdaithe do dhaoine faoi mhíchumas, ***lena n-áirítear iad siúd a bhaineann úsáid as ainmhithe cúnaimh,*** agus do dhaoine a mbíonn daoine faoi mhíchumas á dtionlacan acu nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear a gcúntóir(i) pearsanta.

6. Beidh an Treoir seo gan dochar do na cearta a fhéadfaidh daoine faoi mhíchumas nó na daoine a bhíonn á dtionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta, ***nó a n-ainmhithe cúnaimh***, a fháil ó fhorálacha eile de dhlí an Aontais nó den dlí náisiúnta lena gcuirtear dlí an Aontais chun feidhme, lena n-áirítear na cearta sin lena dtairgtear sochair shonracha, coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach. ***Ní cheanglófar Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar mhíchumas chun rochtain a fháil ar na cearta dá dtagraítear sa mhír seo, nó chun na cearta sin a fheidhmiú, a bhféadfadh deimhniú míchumais, cárta míchumais nó doiciméad foirmiúil eile do dhaoine faoi mhíchumas a bheith ag teastáil ina leith i gcomhréir le dlí an Aontais, ach amháin má chinneann an Ballstát ábhartha an deimhniú míchumais náisiúnta, an cárta míchumais náisiúnta nó doiciméad foirmiúil eile do dhaoine faoi mhíchumas a chumasc leis an gCárta Míchumais Eorpach.***

Airteagal 3

Sainmhínte

Chun críche na Treorach seo, tá feidhm ag na sainmhínte seo a leanas:

- (1) ciallaíonn ‘saoránach den Aontas’ duine ag a bhfuil náisiúntacht Ballstáit;
- (2) ciallaíonn ‘ball teaghlaigh’ ball ***teaghlaigh mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (2), de Threoir 2004/38/CE nó de réir bhrí Airteagal 3(2) den Treoir sin***, gan beann ar ***a*** náisiúntacht, de shaoránach den Aontas a fheidhmíonn a cheart nó a ceart chun saorghluaiseachta **■** ;

- (3) ciallaíonn ‘daoine faoi mhíchumas’ daoine a bhfuil lagú fadtéarmach coirp, meabhrach, intleachtúil nó céadfach orthu, ar lagú é, nuair a bhíonn orthu dul i ngleic le bacainní éagsúla, a d’fhéadfadh bac a chur ar a rannpháirtíocht iomlán agus éifeachtach sa tsochaí ar bhonn comhionann;
- (4) ciallaíonn ‘cúntóir pearsanta’ duine a thionlacann daoine faoi mhíchumas nó a chuidíonn leo agus a aithnítear sa cháil sin de réir na reachtaíochta nó na gcleachtas náisiúnta;
- (5) ciallaíonn ‘coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach’ coinníollacha sonracha, lena n-áirítear na coinníollacha sin a bhaineann le coinníollacha airgeadais, nó *aon* chóir dhifreáilte a bhaineann le cúnaimh agus le tacaíocht ■ a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas nó, i gcás inarb infheidhme, do na daoine a thionlacann iad nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta nó ainmhithe cúnaimh, is cuma má thairgtear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla;
- (6) ciallaíonn ‘coinníollacha agus saoráidí páirceála’ spás páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas *nó, i gcás inarb infheidhme, duine a bhíonn á tionlacan nó ag cuidiú leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, go heisiach nó* go ginearálta, chomh maith le haon sochair ghaolmhara páirceála nó coinníollacha fabhracha a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas, ■ is cuma má thairgtear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla;

- (7) *ciallaíonn ‘gearrfhanacht’ cuairt ar Bhallstát eile nó tréimhse fanachta i mBallstát eile nach faide ná 3 mhí;*
- (8) *ciallaíonn ‘ainmhí cúnaimh’ ainmhí a thugann cúnamh nó a dhéanann cúraimí ar mhaith le duine faoi mhíchumas i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta.*

Airteagal 4

Tairbhithe

Beidh feidhm ag an Treoir seo maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) saoránaigh den Aontas agus baill teaghlaigh, a n-aithníonn na húdaráis ***nó na comhlachtaí*** inniúla ina mBallstát cónaithe a stádas míchumais nó a dteidlíocht i leith seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas, ***lena n-áirítear***, trí dheimhniú míchumais, trí chárta ***míchumais*** nó trí dhoiciméad foirmiúil eile a eisítear i gcomhréir le hinniúlachtaí, cleachtas agus nósanna imeachta náisiúnta, ar daoine iad ***a bhféadfaidh daoine***, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, ***mar a d’fhéadfaí a léiriú leis an litir ‘A’ ar an gCárta Míchumais Eorpach, nó ainmhithe cúnaimh a bheith ag gabháil nó ag cuidiú leo.***

- (b) saoránaigh den Aontas agus baill teaghlaigh, a n-aithníonn **na húdaráis nó na comhlachtaí inniúla** ina mBallstát cónaithe a gcearta chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, **lena n-áirítear** trí chárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas nó trí dhoiciméad eile a eisítear i gcomhréir le hinniúlachtaí, cleachtais agus nósanna imeachta náisiúnta, **ar daoine iad a bhféadfaidh daoine a bheith ag gabháil nó ag cuidiú leo**, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta.

Maidir le pointe (a), féadfar an litir ‘A’ a chur isteach freisin ar an gCárta Míchumais Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a bhfuil gá níos mó acu le tacaíocht, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus le cleachtais náisiúnta.

Airteagal 5

Rochtain chomhionann ar choinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas

1. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá lena áirithiú go dtabharfar rochtain do shealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh, agus iad ag taisteal chuig Ballstát nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu, ar théarmaí agus coinníollacha atá comhionann leis na téarmaí agus na coinníollacha a sholáthraítear do dhaoine faoi mhíchumas ar sealbhóirí deimhnithe míchumais, cárta míchumais nó ar dhoiciméad foirmiúil eile iad, lena n-aithnítear a stádas míchumais **nó a dteidlíocht i leith seirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas** sa Bhallstát sin, **i gcás inarb ann do na doiciméid fhoirmiúla sin**, ar aon choinníoll speisialta nó cóir fhabhrach a thairgtear i ndáil leis na seirbhísí, na gníomhaíochtaí agus na saoráidí dá dtagraítear in Airteagal 2(1).

2. Mura sonraítear a mhalairt sa Treoir seo nó i ndlí eile de chuid an Aontais, déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú, *i gcás ina n-áirítear ar na coinníollacha speisialta nó ar an gcóir fhabhrach dá dtagraítear i mír 1 coinníollacha fabhracha do dhaoine a thionlacann nó a chuidíonn le daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, nó coinníollacha sonracha d'ainmhithe cúnaimh, go dtairgfear na coinníollacha fabhracha nó sonracha sin ar théarmaí agus coinníollacha comhionanna do dhaoine a thionlacann nó a chuidíonn le sealbhóirí an Chárta Míchumais Eorpaigh, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, nó d'ainmhithe cúnaimh.*

I

Airteagal 6

Rochtain chomhionann ar choinníollacha agus saoráidí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas

- 1. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá lena áirithiú go dtairgfear do shealbhóirí Cárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, agus iad ag taisteal chuig Ballstát nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu, rochtain ar choinníollacha agus ar shaoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar théarmaí agus coinníollacha atá comhionann leis na téarmaí agus na coinníollacha dá bhforáiltear sa Bhallstát sin do shealbhóirí cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a eisítear sa Bhallstát sin.*
- 2. Mura sonraítear a mhalairt sa Treoir seo nó i ndlí eile de chuid an Aontais, déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú, i gcás n-áirítear ar na coinníollacha agus saoráidí páirceála dá dtagraítear i mír 1 coinníollacha fabhracha do dhaoine a thionlacann nó a chuidíonn le daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, go ndeonófar na coinníollacha fabhracha sin ar théarmaí agus coinníollacha comhionanna do dhaoine a ghabhann nó a chuidíonn le sealbhóirí an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta.*

Caibidil II

An Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas

Airteagal 7

Formáid, aitheantas frithpháirteach, eisiúint agus bailíocht an Chárta Míchumais Eorpaigh

1. Tabharfaidh gach Ballstát isteach an **leagan fisiciúil den** Chárta Míchumais Eorpach de réir na formáide caighdeánaithe **inrochtana** coitinne a leagtar amach in Iarscríbhinn I. Áireoidh na Ballstáit **■** sa leagan fisiciúil den chárta **cód QR agus gnéithe digiteacha eile a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc agus a chomhrac faoi mar a leagtar síos sna gníomhartha tarmligthe** dá dtagraítear sa chéad fhomhír de mhír 7 den Airteagal seo, **laistigh de thréimhse réasúnach ama tar éis a nglactha agus tráth nach déanaí ná ... [42 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo].**
2. Déanfar Cártaí Míchumais Eorpacha a eiseoidh Ballstáit a aithint go frithpháirteach sna Ballstáit uile.

3. Déanfaidh údarais ***nó comhlachtaí*** inniúla sna Ballstáit an Chárta Míchumais Eorpach a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar i gcomhréir lena rialacha, lena nósanna imeachta agus lena gcleachtas náisiúnta. Gan dochar do Rialachán (AE) 2016/679, áiritheoidh na Ballstáit slándáil, sláine, barántúlacht agus rúndacht na sonraí a bhailítear agus a stóráiltear chun críche na Treorach seo. Measfar gur rialaitheoir é an t-údarás ***nó an comhlacht*** inniúil atá freagrach as an gCárta Míchumais Eorpach a eisiúint, faoi mar a shainmhínítear in Airteagal 4(7) de Rialachán (AE) 2016/679, agus beidh sé freagrach as sonraí pearsanta a phróiseáil. Ní eisiafar leis an gcomhar le soláthraithe seirbhíse seachtracha aon dliteanas ar thaobh Ballstáit a d'fhéadfadh teacht chun cinn faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta i leith sáruihte ar oibleagáidí maidir le sonraí pearsanta.
4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Chárta Míchumais Eorpach a eisiúint nó a athnuachan go díreach nó ar iarratas ón duine faoi mhíchumas ***nó ó dhuine údaraithe, faoin dlí náisiúnta. Cuirfear daoine faoi mhíchumas ar an eolas faoin bhféidearthacht iarratas a dhéanamh ar an gCárta Míchumais Eorpach i gcás nach n-eisítear go díreach é. Déanfar é a eisiúint nó a athnuachan saor in aisce don tairbhí, laistigh den tréimhse chéanna is infheidhme maidir le*** deimhnithe míchumais, cártaí míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile a eisiúint ***nó maidir leis an nós imeachta*** lena n-aithnítear stádas míchumais ***nó teidlíocht ar sheirbhísí sonracha bunaithe ar mhíchumas. Féadfaidh na Ballstáit a chinneadh tuille a ghearradh as na costais a bhaineann le hatheisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh i gcás caillteanais nó damáiste. I gcás ina ngearrfar an tuille sin, áiritheoidh na Ballstáit nach mó an tuille ná na costais riaracháin lena mbaineann agus nach gcuirfidh sé drogall ar dhaoine faoi mhíchumas eisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh a iarraidh.***

5. Eiseofar an Cárta Míchumais Eorpach mar leagan fisiciúil agus comhlánófar é le leagan digiteach *inrochtana laistigh de thréimhse réasúnta tar éis don Choimisiún na sonraíochtaí teicniúla* dá dtagraítear *in Airteagal 9(2) a leagan síos agus tráth nach déanaí ná ... [42 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo]*. Tabharfar an rogha do dhaoine faoi mhíchumas *an leagan fisiciúil den chárta*, nó an leagan digiteach *nó an dá cheann* a iarraidh. *Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa leagan digiteach den Chárta Míchumais Eorpach ná mar a fhorúltar don leagan fisiciúil faoi mar a leagtar amach in Iarscríbhinn I. Déanfar na sonraí pearsanta atá sa leagan digiteach sin a chriptiú agus cuirfear réamhchúraimí teicniúla i bhfeidhm chun a áirithiú gur úsáideoirí údaraithe amháin a léifidh an meán stórála.*
6. Is é an Ballstát eisiúna *a chinnefidh bailíocht* an Chárta Míchumais Eorpaigh. *Áiritheoidh na Ballstáit go mairfidh bailíocht an Chárta Míchumais Eorpaigh an tréimhse is faide is féidir, ag cur san áireamh dóibh, i gcás inarb infheidhme, an fad a mhairfidh bailíocht* an deimhnithe míchumais, an chárta míchumais nó doiciméid fhoirmiúil eile, *nó fad an nós imeachta* lena n-aithnítear stádas míchumais *nó teidlíocht ar sheirbhísí sonracha, arna n-eisiúint* ag údarás *nó comhlacht* inniúil Bhallstát *cónaithe an duine faoi mhíchumas*.

7. *Faoin ... [12 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], glacfaidh an Coimisiún gníomhartha tarmligthe i gcomhréir le hAirteagal 14 chun an Treoir seo a fhorlíonadh tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:*

- (a) an cód QR a shocrú agus, más iomchuí, gnéithe digiteacha úrscothacha eile a úsáideann modhanna leictreonacha a shocrú don leagan fisiciúil den Chárta Míchumais Eorpach, chun calaois a chosc agus a chomhrac;* agus
- (b) gnéithe digiteacha a bhunú lena n-áiríteofar slándáil an leagain fhisicigh den Chárta Míchumais Eorpach, lena n-áirítear na bearta slándála iomchuí maidir le sonraí pearsanta i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/679, chomh maith le hábhair idir-inoibritheachta, mar shampla feidhmchláir choiteanna an Aontais chun sonraí atá i ngnéithe digiteacha i leaganacha fisiciúla den chárta a léamh, ar gnéithe iad a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc agus a chomhrac.*

8. *Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 14 chun an Treoir seo a leasú trí réimsí sonraí na formáide caighdeánaithe le haghaidh an Chárta Míchumais Eorpaigh a leagtar síos in Iarscríbhinn I a mhodhnú i gcás inar gá an modhnú sin chun an fhormaid a chur in oiriúint d'fhorbairtí teicniúla, ■ chun brionnú agus calaois a chosc nó chun aghaidh a thabhairt ar mhí-úsáid agus chun an idir-inoibritheacht a áirithiú. Sna gníomhartha tarmligthe sin, tabharfar dóthain ama do na Ballstáit na modhnuithe sin a chur chun feidhme.*

Airteagal 8

Formáid, aitheantas frithpháirteach, eisiúint agus bailíocht an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas

1. Tabharfaidh gach Ballstát ag **leagan fisiciúil den** Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas isteach de réir na formáide caighdeánaithe **inrochtana** coitinne a leagtar amach in Iarscríbhinn II. Áireoidh na Ballstáit **■** sa leagan fisiciúil den chárta **cód QR agus gnéithe digiteacha eile a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc agus a chomhrac a leagtar síos sna gníomhartha tarmligthe** dá dtagraítear **i mír 7 den Airteagal seo, laistigh de thréimhse réasúnach ama tar éis a nglactha agus tráth nach déanaí ná ... [42 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo].**
2. Déanfar Cártaí Páirceála Eorpacha do dhaoine faoi mhíchumas a eiseoidh Ballstáit a aithint go frithpháirteach sna Ballstáit uile.

3. Déanfaidh údaráis ***nó comhlachtaí*** inniúla sna Ballstáit an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar i gcomhréir lena rialacha, lena nósanna imeachta agus lena gcleachtas náisiúnta. Gan dochar do Rialachán (AE) 2016/679, áiritheoidh na Ballstáit slándáil, barántúlacht agus rúndacht na sonraí pearsanta a bhailítear agus a stóráiltear chun críche na Treorach seo. Measfar gur rialaitheoir é an t-údarás ***nó an comhlacht*** inniúil atá freagrach as an gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, faoi mar shainmhínítear in Airteagal 4(7) de Rialachán (AE) 2016/679, agus beidh sé freagrach as sonraí pearsanta a phróiseáil. Ní eisiafar leis an gcomhar le soláthraithe seirbhíse seachtracha aon dliteanas ar thaobh Ballstáit a d'fhéadfadh teacht chun cinn faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta i leith sáruithe ar oibleagáidí maidir le sonraí pearsanta.
4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan ar iarratas ón duine faoi mhíchumas ***nó ó dhuine údaráithe, faoin dlí náisiúnta***. Déanfar é a eisiúint nó a athnuachan laistigh de thréimhse réasúnach ó dháta an iarratais, tréimhse nach faide ná ***90 lá, i gcás nach mbeidh measúnuithe riachtanacha ar bun. Féadfaidh na Ballstáit*** an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ***a eisiúint agus a athnuachan saor in aisce nó táille a ghearradh as na costais a bhaineann lena eisiúint agus lena athnuachan. I gcás ina ngearrfar an táille sin, áiritheoidh na Ballstáit nach mó an táille ná na costais riaracháin lena mbaineann agus nach gcuirfidh sé cosc ná drogall ar dhaoine*** faoi mhíchumas ***an Cárta Míchumais Eorpach a iarraidh***.

5. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go gcuirfear an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas in ionad na gcártaí páirceála uile ■ atá ann cheana, arna n-eisiúint i gcomhréir le Moladh 98/376/CE ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach nó áitiúil, *ar iarraidh don tairbhí ar a eisiúint, agus i gcás ar bith faoin ... [5 bliana tar éis theacht i bhfeidhm na Treorach seo]. Go dtí an dáta sin, féadfaidh na Ballstáit a cheadú go mbeidh an éifeacht chéanna ar a gcríoch ag cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a eisíodh roimh ...[42 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo] i gcomhréir le Moladh 98/376/CE agus mar atá ag an gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas.*
6. Déanfar an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan mar leagan fisiciúil. *Féadfaidh na Ballstáit a chinneadh an leagan fisiciúil den chárta a chomhlánú le leagan digiteach tar éis don Choimisiún na sonraíochtaí teicniúla dá dtagraítear in Airteagal 9(2) a leagan síos. Sna Ballstáit ina bhfuil an leagan fisiciúil den chárta á chomhlánú le leagan dhigiteach, féadfaidh daoine faoi mhíchumas an leagan fisiciúil den chárta a iarraidh, agus más mian leo, an leagan digiteach agus an leagan fisiciúil araon a iarraidh. Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa leagan digiteach ná na sonraí a sholáthraítear don leagan fisiciúil den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, faoi mar a leagtar amach in Iarscríbhinn II. Beidh na sonraí pearsanta atá sa leagan digiteach sin criptithe agus cuirfear réamhchúraimí teicniúla i bhfeidhm chun a chinntiú gur úsáideoirí údaraithe amháin a léifidh an meán stórála.*

7. *Faoin ... [12 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], glacfaidh an Coimisiún gníomhartha tarmligthe i gcomhréir le hAirteagal 14 chun an Treoir seo a fhorlíonadh tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:*
- (a) *an cód QR a shocrú agus, más iomchuí, gnéithe digiteacha úrscothacha eile a úsáideann modhanna leictreonacha a shocrú don leagan fisiciúil den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, chun calaois a chosc agus a chomhrac; agus*
 - (b) *sonraíochtaí teicniúla coiteanna a bhunú lena n-áiríteofar slándáil an leagain fhisicigh den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear na bearta slándála iomchuí maidir le sonraí pearsanta i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/679, chomh maith le hábhair idir-inoibritheachta, mar shampla feidhmchláir choiteanna an Aontais chun sonraí atá i ngnéithe digiteacha i leaganacha fisiciúla de na cártaí a léamh, ar gnéithe iad a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc agus a chomhrac.*
8. *Tugtar de chumhacht don Choimisiún freisin gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 14 chun an Treoir seo a leasú trí réimsí sonraí na formáide caighdeánaithe le haghaidh an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a leagtar síos in Iarscríbhinn II a mhodhnú i gcás inar gá an modhnú sin chun an fhormáid a chur in oiriúint d'fhorbairtí teicniúla, chun brionnú agus calaois a chosc nó chun aghaidh a thabhairt ar mhí-úsáid nó úsáid mhíchuí agus chun an idir-inoibritheacht a áirithiú. Sna gníomhartha tarmligthe sin, tabharfar dóthain ama do na Ballstáit na modhnuithe sin a chur chun feidhme.*

Caibidil III

Forálacha Coiteanna

Airteagal 9

Leaganacha digiteacha agus sonraíochtaí teicniúla coiteanna

- 1. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun na leaganacha digiteacha inrochtana a shocrú le haghaidh an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, leis na réimsí sonraí a leagtar amach in Iarscríbhinní I agus II faoi seach, agus chun idir-inoibritheacht a chinntiú.*
- 2. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena mbunaítear sonraíochtaí teicniúla coiteanna le haghaidh mhodh stórála an chárta dhigitigh, le haghaidh ábhair ar nós bhailíocht an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh agus a sraithuimhir nó a n-uimhir chomhaid fhíorú, chun a mbarántúlacht a rialú, chun brionnú agus calaois a chosc, le haghaidh léamh na gcártaí sin idir na Ballstáit, agus le haghaidh a n-úsáide i dtiachóg céannachta digiteach ar leibhéal an Aontais.*

3. Glacfar na gníomhartha cur chun feidhme dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 15(2).
4. ***Sula nglacfaidh sé gníomh cur chun feidhme, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha chomh maith le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr²³.***

Airteagal 10

Faireachas ***agus comhlíonadh***

1. Déanfaidh na Ballstáit, ***le tacaíocht ón gCoimisiún***, gach beart is gá chun an riosca brionnaithe nó calaoise ***a chosc*** agus déanfaidh siad ***eisiúint*** chalaioiseach, úsáid chalaioiseach agus brionnú an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a chomhrac go gníomhach.

²³ IO L 123, 12.5.2016, lch. 1.

2. ***I gcás ina mbraitheann Ballstát cásanna tromchúiseacha nó córasacha mí-úsáide ar a chríoch i dtaca le Cárta Míchumais Eorpach nó Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas arna eisiúint ag Ballstát eile, cuirfidh an Ballstát sin an Ballstát eisiúna ar an eolas faoin méid sin. Áiritheoidh an Ballstát eisiúna go ndéanfar obair leantach iomchuí i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta. Déanfaidh na Ballstáit faisnéis a mhalartú maidir le mí-úsáid na gcártaí sin.***
3. ***Déanfaidh na Ballstáit seiceálacha, de réir mar is iomchuí, ar chomhlíonadh na n-oibleagáidí a thagann ón gCárta Míchumais Eorpach nó ón gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus ar chomhlíonadh chearta comhfhreagracha na ndaoine faoi mhíchumas ag a bhfuil na cártaí sin, lena n-áirítear maidir le hainmhithe cúnaimh agus daoine a thionlacann nó a chuidíonn le daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta.***

Airteagal 11

Inrochtaineacht faisnéise agus múscailt feasachta

1. ***Cuirfidh na Ballstáit na coinníollacha, na rialacha, na cleachtais agus na nósanna imeachta chun Cárta Míchumais Eorpach agus Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan agus a tharraingt siar ar fáil go poiblí i bhformáidí inrochtana, lena n-áirítear i bhformáidí digiteacha agus soléite, agus arna iarraidh sin sna formáidí cúlta arna n-iarraidh ag daoine faoi mhíchumas.***

2. *Déanfaidh na Ballstáit bearta iomchuí chun feasacht a mhúscailt i measc an phobail agus chun daoine faoi mhíchumas agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha a chur ar an eolas, lena n-áirítear ar bhealaí inrochtana, go bhfuil an Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ann agus faoi na coinníollacha maidir leis na cártaí sin a fháil, a úsáid nó a athnuachan. Tabharfaidh an Coimisiún faoi fheachtas múscailte feasachta Eorpach i gcomhar leis na Ballstáit agus déanfaidh sé múscailt feasachta agus scaipeadh faisnéise maidir le cur chun feidhme na Treorach seo a chur chun cinn ar bhonn leanúnach.*
3. *Déanfaidh na Ballstáit bearta chun feasacht a mhúscailt i measc na n-údarás poiblí agus na n-oibreoirí príobháideacha maidir leis an gCárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a bheith ann agus maidir lena n-úsáid, agus spreagfaidh siad na húdaráis agus na hoibreoirí sin chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a thairiscint go deonach, agus coinníollacha agus saoráidí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas i raon chomh leathan seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí eile agus is féidir.*
4. *Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach atá soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus inrochtana go héasca, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882, lena n-áirítear trí shuíomhanna gréasáin oifigiúla na n-údarás poiblí, nó ar bhealaí oiriúnacha eile.*

Airteagal 12

Na húdaráis inniúla nó na comhlachtaí, agus pointí teagmhála

- 1. Ainmneoidh na Ballstáit údarás nó comhlacht inniúil amháin nó níos mó, a bheidh freagrach as an gCárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan agus a tharraingt siar.*
- 2. Ainmneoidh na Ballstáit pointe teagmhála náisiúnta amháin nó níos mó chun an t-idirphlé idir na Ballstáit agus an Coimisiún a éascú maidir le trasuí agus cur chun feidhme cuí na Treorach seo. Laistigh de ... [6 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoina bpointí teagmhála náisiúnta.*

Airteagal 13

Eagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas

Áiritheoidh na Ballstáit go rachfar i gcomhairle go gníomhach le heagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas agus go mbeidh siad rannpháirteach i bhforbairt, i gcur chun feidhme agus i meastóireacht an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas.

Caibidil IV

Cumhachtaí tarmligthe agus cur chun feidhme

Airteagal 14

An tarmligean a fheidhmiú

1. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh faoi réir na gcoinníollacha atá leagtha síos san Airteagal seo.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 7(7) agus (8) agus in Airteagal 8(7) agus (8) a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse **5 bliana ó ...** [dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo]. **Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe go ceann tréimhsí comhfhaid, mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaithe sin tráth nach déanaí ná 3 mhí roimh dheireadh gach tréimhse.**
3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na cumhachta dá dtagraítear in Airteagal 7(7) agus (8), agus Airteagal 8(7) agus (8) a chúlghairm aon tráth. Le cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh, cuirfear deireadh le tarmligean na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Gabhfaidh éifeacht leis an lá tar éis fhoilsiú an chinnidh in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta is déanaí a shonrófar sa chinneadh. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghnímh tharmligthe atá i bhfeidhm cheana.

4. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmligthe, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le ***daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha chomh maith le*** saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr.
5. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra ina leith go comhuaineach do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle.
6. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlactar de bhun Airteagail 7(7) nó (8) nó Airteagail 8(7) nó (8) i bhfeidhm ach amháin mura mbeidh aon agóid curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa nó ag an gComhairle laistigh de thréimhse 2 mhí tar éis fógra faoin ngníomh sin a thabhairt do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle nó más rud é, roimh dhul in éag na tréimhse sin, go mbeidh Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle araon tar éis a chur in iúl don Choimisiún nach ndéanfaidh siad aon agóid. Déanfar an tréimhse sin a fhadú 2 mhí ar thionscnamh Parlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 15

An nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Coiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 a bheidh sa choiste sin.
2. I gcás ina dtagraítear don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Caibidil V

Forálacha críochnaitheacha

Airteagal 16

Forfheidhmiú agus leigheasanna

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh modhanna leormhaithe éifeachtacha ar fáil chun a áirithiú go gcomhlíonfar **agus go bhforfheidhmeofar** an Treoir seo.
2. Áireofar ar na bealaí dá dtagraítear i mír 1:
 - (a) **forálacha trínar féidir le daoine faoi mhíchumas, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta, nó ionadaithe arna n-ainmniú ag na daoine sin agus atá ag gníomhú thar a gceann, agus lena bhformheas nó le formheas a gcaomhnóra dhlíthiúil, achomharc a dhéanamh in aghaidh cinneadh ó na húdaráis nó na comhlachtaí inniúla maidir le Cárta Míchumais Eorpach nó Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar;**
 - (b) forálacha trína bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas caingean a thionscnamh faoin dlí náisiúnta os comhair na gcúirteanna nó os comhair na gcomhlachtaí inniúla riaracháin i gcás **nach gcomhlíontar na hoibleagáidí nó sárúithe ar na hoibleagáidí nó ar** na cearta dá bhforáiltear **sa** Treoir seo agus **█** i bhforálacha náisiúnta lena gcuirtear an Treoir seo chun feidhme;

(c) forálacha trína bhféadfaidh **ceann amháin nó níos mó de na comhlachtaí seo a leanas, arna chinneadh faoin dlí náisiúnta**, gníomhaíocht a dhéanamh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis na nósanna imeachta náisiúnta os comhair na gcúirteanna nó os comhair na gcomhlachtaí inniúla riaracháin thar ceann nó mar thacaíocht do dhaoine faoi mhíchumas **lena gcosnaítear a gcearta**, agus lena gcead, in aon imeachtaí breithiúnacha nó riaracháin dá bhforáiltear chun oibleagáidí faoin Treoir seo a fhorfheidhmiú:

(a) **comhlachtaí poiblí;**

(b) **comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí príobháideacha nó eintitis dhlíthiúla eile a bhfuil leas dlisteanach acu a áirithiú go gcomhlíontar an Treoir seo, ar nós eagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas.**

Airteagal 17

Neamhchomhlíonadh agus pionóis

1. Déanfaidh na Ballstáit na rialacha maidir le **bearta iomchuí** a leagan síos, **ar nós** pionós, **i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta**, is infheidhme i ndáil le **húdaráis phoiblí nó comhlachtaí poiblí nó oibreoirí príobháideacha maidir le neamhchomhlíonadh nó sáruithe** ar na forálacha náisiúnta arna nglacadh de bhun na Treorach seo agus glacfaidh siad gach beart is gá lena áirithiú go gcuirfear na rialacha sin chun feidhme.

2. Ní mór na **bearta** dá bhforáiltear a bheith éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach agus ní mór gníomhaíocht feabhais éifeachtach a bheith ag gabháil leo.

Airteagal 18

Rochtain ar fhaisnéis

1. Áiritheoidh na Ballstáit **█** go gcuirfidh na húdaráis phoiblí **an** fhaisnéis maidir leis **na** coinníollacha speisialta nó **cóir fhabhrach nó maidir le coinníollacha agus saoráidí páirceála a thairgeann siad do dhaoine faoi mhíchumas** de bhun Airteagail 5 agus 6 ar fáil go poiblí, **lena n-áirítear trína suíomhanna gréasáin i gcás ina mbeidh siad ar fáil, nó trí mhodhanna oiriúnacha eile.**

Bunóidh gach Ballstát suíomh gréasáin náisiúnta ar a mbeidh faisnéis ghinearálta maidir le cuspóir agus úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear, i gcás inarb iomchuí, tagairtí do na húdaráis inniúla nó do na comhlachtaí inniúla atá freagrach as na cártaí sin a eisiúint, a athnuachan agus a tharraingt siar. Áireofar ar an suíomh gréasáin sin freisin faisnéis ghinearálta atá ar fáil maidir le coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a chuireann údaráis phoiblí ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas agus déanfaidh sé úsáideoirí a atreorú chun cuairt a thabhairt ar shuíomhanna gréasáin sonracha de chuid na n-údarás poiblí ábhartha chun faisnéis níos sonraí a fháil. Féadfaidh faisnéis den chineál sin ó oibreoirí príobháideacha ar an leibhéal náisiúnta a bheith ar na suíomhanna gréasáin sin freisin.

2. *Spreagfaidh na Ballstáit oibreoírí príobháideacha freisin chun faisnéis faoi na coinníollacha speisialta nó faoin gcóir fhabhrach agus faoi choinníollacha agus saoráidí páirceála a chuireann siad ar fáil de bhun Airteagail 5 agus 6 a chur ar fáil go poiblí i bhformáidí inrochtana.*

■

3. Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i *míreanna 1 agus 2* den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus ar bhealach atá inrochtana go héasca, ■ trí shuíomh gréasáin oifigiúil na n-oibreoírí príobháideacha nó na n-údarás poiblí i gcás ina mbeidh sé ar fáil, nó ar bhealaí oiriúnacha eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I *a ghabhann le* Treoir (AE) 2019/882.

4. *I gcomhréir le dlí ábhartha an Aontais, i gcás inarb infheidhme, áiritheoidh oibreoírí seirbhísí iompair trasteorann do phaisinéirí go ndéanfar faisnéis shoiléir a thairiscint do phaisinéirí a bhfuil Cárta Míchumais Eorpach acu nó go mbeidh an fhaisnéis sin ar fáil dóibh faoi na coinníollacha speisialta nó faoin gcóir fhabhrach is infheidhme i gcodanna éagsúla dá dturas.*

Airteagal 19

Leathanach gréasáin an Aontais

- 1. Faoi ... [48 mí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], bunóidh an Coimisiún leathanach gréasáin tiomnaithe an Aontais le haghaidh an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas. Beidh nasc chuig na suíomhanna gréasáin náisiúnta dá dtagraítear in Airteagal 18 ar an leathanach gréasáin sin de chuid an Aontais.*
- 2. Beidh leathanach gréasáin an Aontais ar fáil i ngach ceann de theangacha oifigiúla an Aontais, i dteanga chomharthaíochta idirnáisiúnta agus i dteangacha comharthaíochta náisiúnta na mBallstát agus beidh sé ar fáil i bhformáidí inrochtana soláite, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882. Beidh an fhaisnéis ar leathanach gréasáin an Aontais sothuigthe, gan dul thar leibhéal castachta atá níos airde ná leibhéal B1 (idirmheánach) de Chreat Comhchoiteann Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha de chuid Chomhairle na hEorpa.*

Airteagal 20

Tuairisciú agus measúnú

1. Faoin ... [78 mí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin, cuirfidh an Coimisiún tuarascáil ar chur i bhfeidhm na Treorach seo faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa, na Comhairle, Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus Choiste na Réigiún.
2. Tabharfar aghaidh sa tuarascáil ***dá dtagraítear i mír 1, inter alia***, i bhfianaise forbairtí sóisialta, eacnamaíocha, ***teicneolaíocha agus forbairtí ábhartha eile***, ar úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, ***go háirithe tionchar aon táillí, ar a mhéid a baineadh amach cuspóirí na Treorach seo lena cur chun feidhme agus ar a idirghníomhú le gníomhartha dlí ábhartha eile de chuid an Aontais*** d'fhonn measúnú a dhéanamh ar an ngá atá leis an Treoir seo a athbhreithniú.

Áireofar sa tuarascáil sin freisin anailís ar chásanna sonracha míbhuntáiste a eascraíonn as leithcheal trasnach, a thuigtear mar leithcheal bunaithe ar mheascán de mhíchumas agus d'aon fhoras eile atá faoi chosaint faoi Threoir 79/7/CEE²⁴, 2000/43/CE²⁵, 2000/78/CE²⁶ nó 2004/113/CE²⁷ ón gComhairle, agus béim ar leith á leagan ar mhná agus ar chailíní faoi mhíchumas.

3. *Faoin ... [54 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], déanfaidh an Coimisiún measúnú ar aon bhearnaí a bheidh fós ann a bhaineann le saorghluaiseacht daoine faoi mhíchumas. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thoradh an mheasúnaithe sin agus cinneadh á dhéanamh aige an gá gníomhaíocht bhreise a dhéanamh ar leibhéal an Aontais chun aghaidh a thabhairt ar aon bhearnaí mar sin.*
4. Cuirfidh na Ballstáit an fhaisnéis is gá in iúl don Choimisiún, arna iarraidh sin dó agus in am trátha, ■ chun go bhféadfaidh an Coimisiún an tuarascáil dá dtagraítear i mír 1 a tharraingt suas.

²⁴ Treoir 79/7/CEE ón gComhairle an 19 Nollaig 1978 maidir le prionsabal na córa comhionainne idir fir agus mná i gcúrsaí slándála sóisialta a chur chun feidhme de réir a chéile (IO L 6, 10.1.1979, lch. 24).

²⁵ Treoir 2000/43/CE ón gComhairle an 29 Meitheamh 2000 lena gcuirtear chun feidhme phrionsabal na córa comhionainne idir daoine gan beann ar thionscnamh ciníoch nó eitneach (IO L 180, 19.7.2000, lch. 22).

²⁶ Treoir 2000/78/CE ón gComhairle an 27 Samhain 2000 lena mbunaítear creat ginearálta le haghaidh na córa comhionainne san fhostaíocht agus sa tslí bheatha, (IO L 303, 2.12.2000, lch. 16).

²⁷ Treoir 2004/113/CE ón gComhairle an 13 Nollaig 2004 lena gcuirtear chun feidhme prionsabal na córa comhionainne idir fir agus mná ina rochtain ar earraí agus ar sheirbhísí agus ó thaobh soláthar earraí agus seirbhísí (IO L 373, 21.12.2004, lch. 37).

5. Sa *tuarascáil dá dtagraítear i mír 1*, cuirfear san áireamh tuairimí daoine faoi mhíchumas, ■ tuairimí eagraíochtaí neamhrialtasacha ábhartha, *go háirithe* eagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht ar dhaoine faoi mhíchumas, agus tuairimí *geallsealbhóirí eacnamaíocha*.

■

Airteagal 21

Trasuí

1. Na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin is gá chun an Treoir seo a chomhlíonadh, déanfaidh na Ballstáit iad a ghlacadh agus a fhoilsiú faoin ... [**30** mí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo]. Cuirfidh siad téacs na mbeart sin in iúl don Choimisiún láithreach.

Cuirfidh siad na bearta sin i bhfeidhm ón ... [**42** mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo].

2. Nuair a ghlacfaidh na Ballstáit na bearta sin, beidh tagairt iontu don Treoir seo nó beidh tagairt mar sin ag gabháil leo tráth a bhfoilsithe oifigiúil. Leagfaidh na Ballstáit síos an bealach a ndéanfar na tagairtí sin.

Airteagal 22
Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Treoir seo i bhfeidhm an 20^ú lá tar éis lá a foilsithe in ***Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh***.

Airteagal 23
Seolaithe

Is chuig na Ballstáit a dhírítear an Treoir seo.

Arna dhéanamh i/in/sa ...,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán

IARSCRÍBHINN I

FORMÁID AN CHÁRTA MÍCHUMAIS EORPAIGH

Téacs an ÉADAIN: ‘*European Disability Card*’ [Cárta Míchumais Eorpach] i mBéarla **agus i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit eisiúna.**

CÚL: Faisnéis atá le cinneadh ag an mBallstát eisiúna i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit sin.

BE European Disability Card [national language]

A

[national language]/Name
[national language]/Surname
[national language]/Date of birth
[national language]/Card serial number
[national language]/Date of issuance
[national language]/Expiry date

1. Beidh méid an chárta i gcomhréir leis ***an bhformáid ID-1 a leagtar síos le ISO/IEC 7810.***

2. Beidh an méid seo a leanas ar an gcárta:
 - pictiúr den sealbhóir cárta;
 - sloinne agus túsainm an tsealbhóra cárta;
 - dáta breithe an tsealbhóra cárta;
 - sraithuimhir ***nó uimhir chomhaid*** an chárta.

3. Beidh dath an chárta idir bhánghorm agus ghorm dorcha, i gcomhréir leis an bpictiúr san Iarscríbhinn seo agus úsáidfear na tagairtí seo a leanas leis:
 - Gorm dorcha: CMYK 100, 90, 10, 0
RGB 0, 68, 148
 - Bánghorm: CMYK 94, 63, 7, 1
RGB 0, 110, 183

4. Léireofar ar an gcárta a **dháta eisiúna agus** a dháta éaga.
5. Beidh cód tíre ar an gcárta agus beidh fáinne réaltaí mar shiombail den Aontas thart air.
6. Is é *ARIAL Regular nó, i gcás nach féidir, Sans Serif*, an cló a úsáidfear. **Beidh codarsnacht leordhóthanach idir na dathanna tosaigh agus cúlra.**
7. Taispeánfar na focail ‘*European Disability Card*’ [Cárta Míchumais Eorpach] i gcló Arial, agus in braille ag baint úsáid as toisí an chóid Marburg.
8. Féadfar an litir roghnach ‘A’ (i gcló agus in braille) a chur isteach i gcás ina dtugann an cárta an ceart don duine faoi mhíchumas a bheith in éineacht le cúntóir pearsanta amháin nó níos mó **nó le daoine tionlacain nó cúnaimh eile a aithnítear de bhun an dlí náisiúnta nó an chleachtais náisiúnta, nó le hainmhithe cúnaimh. Féadfar an litir ‘A’ a chur isteach freisin do dhaoine faoi mhíchumas a bhfuil gá níos mó acu le tacaíocht, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta.**
9. **Cód QR, agus b’fhéidir gnéithe digiteacha eile** a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc, cuirfear isteach iad tar éis ghlacadh **an ghnímh tharmligthe** dá dtagraítear in Airteagal 7(7).

Féadfaidh níos mó sonraí pearsanta a bheith sna gnéithe digiteacha i leagan fisiciúil an chárta ná na sonraí dá bhforáiltear sa leagan fisiciúil mar a leagtar amach san Iarscríbhinn seo. Mar sin féin, beidh rochtain ar na sonraí sin teoranta d’údaráis phoiblí na mBallstát eisiúna agus d’úsáideoirí údaráithe amháin. Maidir le próiseáil sonraí pearsanta mar sin, comhlíonfaidh sí Rialachán (AE) 2016/679.

10. *Taispeánfar iontrálacha i mBéarla agus i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit eisiúna. Más mian le Ballstát na hiontrálacha a thaispeáint i dteanga seachas Béarla, Bulgáiris, Cróitis, Danmhairgis, Eastóinis, Fionlainnis, Fraincis, Gaeilge, Gearmáinis, Gréigis, Iodáilis, Laitvis, Liotuáinis, Máltais, Ollainnis, Polainnis, Portaingéilis, Rómáinis, Seicis, Slóivéinis, Slóvaicis, Spáinnis, Sualainnis agus Ungáiris, déanfaidh sé amhlaidh gan dochar d'fhorálacha eile na hIarscríbhíne seo. I gcás ina ndéanfaidh Ballstát iontrálacha sa Bhulgáiris nó sa Ghréigis, tarraingeoidh sé suas leagan den chárta a úsáideann carachtair Laidine.*

IARSCRÍBHINN II

FORMÁID AN CHÁRTA PÁIRCEÁLA EORPAIGH DO DHAOINE FAOI MHÍCHUMAS
ÉADAN

•

	EUROPEAN PARKING CARD FOR PERSONS WITH DISABILITIES [NATIONAL LANGUAGE]
<input <="" td="" type="text" value="[national language]/Date of issuance:"/> <td rowspan="5" style="background-color: blue; color: white; text-align: center; vertical-align: middle;"></td>	
<input <="" td="" type="text" value="[national language]/Expiry date:"/>	
<input <="" td="" type="text" value="[national language]/Card serial number:"/>	
<input <="" td="" type="text" value="[national language]/ Issuing authority/organisation:"/>	
<input type="text" value="[national language]/Vehicle plate number (optional):"/>	

<p>[national language]/Surname:</p> <p>[national language]/Forename:</p> <p>[national language]/Date of birth:</p>	<p>This card entitles the holder to local parking conditions and facilities available in the Member State concerned.</p> <p>[national language]</p> <p>When in use, the card is to be displayed at the front of the vehicle in such a way that the front of the card is clearly visible for checking purposes.</p> <p>[national language]</p>
--	---

1. Is mar a leanas a bheidh méid an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas:
 - airde: 106 mm
 - leithead: 148 mm

2. Beidh dath an chárta idir ghorm dorcha agus bhuí, mar atá leagtha amach sna pictiúir san Iarscríbhinn seo agus na tagairtí seo a leanas in úsáid leis:
 - Gorm dorcha: CMYK 100, 90, 10, 0
RGB 0, 68, 148
 - Buí: CMYK 94, 63, 7, 1
RGB 255, 237, 0

3. Déanfar an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a roinnt go hingearach ina dhá chuid ar an éadan agus ar an gcúl araon.
- (a) Beidh na nithe seo a leanas ar thaobh na láimhe clé den éadan:
- an tsiombail d’úsáideoirí cathaoireacha rothaí i ndath gorm dorcha ar chúlra buí;
 - **dáta eisiúna agus dáta éaga an chárta;**
 - sraithuimhir an chárta;
 - ainm **■** an údaráis nó na heagraíochta eisiúna;
 - **má bhaineann an cárta le feithicil agus má éilíonn an Ballstát é, uimhirphláta na feithicil; i gcás na mBallstát nach gceanglaíonn an uimhirphláta a léiriú, ní bheidh an réimse sonraí ábhartha sa chárta.**
- (b) Beidh na nithe seo a leanas ar thaobh na láimhe deise den éadan:
- i gceannlitreacha, na focail ‘*European Parking Card for persons with disabilities*’ [Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas] **i mBéarla agus i dteangacha náisiúnta an Bhallstáit eisiúna agus in Braille, ag baint úsáid as toisí an chóid Marburg;**

- mar chúlra, cód idirdhealaitheach an Bhallstáit eisiúna timpeallaithe ag fáinne na réaltaí atá ina shiombail den Aontas;
- ***cód QR, agus b'fhéidir gnéithe digiteacha eile a úsáideann modhanna leictreonacha chun calaois a chosc, atá le cur isteach tar éis ghlacadh an ghnímh tharmligthe dá dtagraítear in Airteagal 8(7).***

Féadfaidh níos mó sonraí pearsanta a bheith sna gnéithe digiteacha i leagan fisiciúil an chárta ná na sonraí dá bhforáiltear sa leagan fisiciúil mar a leagtar amach san Iarscríbhinn seo. Mar sin féin, beidh rochtain ar na sonraí sin teoranta d'údaráis phoiblí na mBallstát eisiúna agus d'úsáideoirí údaráithe amháin. Maidir le próiseáil sonraí pearsanta mar sin, comhlíonfaidh sí Rialachán (AE) 2016/679.

(c) Beidh an méid seo a leanas ar thaobh na láimhe clé den chúl:

- sloinne agus túsainm an tsealbhóra cárta;
-
- dáta breithe an tsealbhóra cárta.

█

(d) Ar thaobh na láimhe deise den chúl, ***i mBéarla agus i dteanga nó i dteangacha náisiúnta an Bhallstáit eisiúna***, beidh an méid seo a leanas:

- an ráiteas ‘*This card entitles the holder to local parking conditions and facilities reserved for persons with disabilities available in the Member State concerned*’ [Leis an gcárta seo, tá an sealbhóir i dteideal coinníollacha agus saoráidí páirceála áitiúla a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas atá ar fáil sa Bhallstát lena mbaineann];
- an ráiteas ‘*When in use, the card is to be displayed at the front of the vehicle in such a way that the front of the card is clearly visible for checking purposes*’ [Nuair a bheidh sé á úsáid, ní mór an cárta a thaispeáint ag tosach na feithicle sa dóigh is go mbeidh éadan an chárta le feiceáil go soiléir chun críocha seiceála].

4. Taispeánfar iontrálacha ***i mBéarla agus i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit eisiúna***. Más mian le Ballstát na hiontrálacha a thaispeáint i dteanga seachas Béarla, Bulgáiris, Cróitis, Danmhairgis, Eastóinis, Fionlainnis, Fraincis, Gaeilge, Gearmáinis, Gréigis, Iodáilis, Laitvis, Liotuáinis, Máltais, Ollainnis, Polainnis, Portaingéilis, Rómáinis, Seicis, Slóivéinis, Slóvaicis, Spáinnis, Sualainnis nó Ungáiris, déanfaidh sé amhlaidh gan dochar d’fhorálacha eile na hIarscríbhíne seo. I gcás ina ndéanfaidh Ballstát iontrálacha sa Bhulgáiris nó sa Ghréigis, tarraingeoidh sé suas leagan den chárta a úsáideann carachtair Laidine.

Or. en